

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-hээ гарана | № 1 (14327) | 1974 оной январиин 1, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ АРАДТА
Шэнэ жэлэй амаршалга

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ТЕЛЕВИДЕНЕЭР, РАДИОГООР ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Хоёр жэлэй хилэ дээрэ ерэбэбди. 1973 он дүүрэв. Шэнэ, 1974 он гараба гэжэ хэдэхэн минутын урдахана Кремлиин курантнууд соносхохонь.

Совет хүнүүд сэдьхэлээ ханахай, омогорхолой мэдэрэлтэйгээр 1973 оноо үдэшэжэ байна. Энэ жэл олохон hайн юумэ асараа. Энэ жэлдээ манай бүхы арад зоной үнэхөөрөө габшагай ажалай жэл байгаа. Ажахын, соёлой байгуулалтын бүхы hалбари шэглэлнүүдээр горитой амжалтанууд туйлагдаа.

Гэхэ зуура, энэ жэлнай үнгэрхэн бэшээр эхилээ hэн шуу. Үнгэрөөшэ 1972 оной гай гасалангуудай хүндэ хойшолонгууд бидэндэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа. Тиигэбэшье hаань, совет зон — коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд — hайн эмхидэл, шэн зориг болон үүсхэлээрээ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа. Партиин уряагаар бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн орон доторнай дэлгэрээ. Нютагуудтахи партийна организацинууд, Совет гүрэнэй зургаанууд, профсоюзууд болон комсомол угаа ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна. Эдэнэр энэ жэлдэ бүхы арад зонтоёо хамта харюусалгатай шалгалта **амжалтатайгаар барижа гараба.** Арад бүгэдын оролдолго хүсэлэлгын үрэ дүн дары харагдаа.

Промышленна үйлэдбэриин түсэбүүд дүүргэгдэнхэй, үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Мантан томо шэнэ заводууд ба доменно пеэшэнгүүд, электростанцинууд болон транспортна харгы замууд оронойнай индустриальна хүсэ шадалые улам арьбадхаа.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй илалта бидэниие мүн лэ баясуулна. 1973 онойхидол адли, ороohо тарианай, хлопогой ба бусад зарим ургамалнуудай иимэ баян ургаса манай газар дээрэhээ урда тээнь хэзээшье абтаагүй юм.

Ажалай амжалтанууд арад зоной баян дэлгэр байдалые улам дэбжээхэ арга олгоо. **Энээниие гол шухала зорилгомнай гэжэ парти тоолоно.** Мүнөө жэлдэ олон миллион совет хүнүүдэй салин хүлhэнэй, пенсинүүдэй нэмэhэн, ажалай ба ажаhуудалай арга боломжын улам hайжарhан ушар урма баяр түрүүлнэ. 1973 ондо арба нэгэ миллион үлүүтэй хүнүүд шэнэ байрануудые абажа толлоhон байна. Арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргалга ургаа — саашадаа түргэн ургаха.

Эдэ бүгэдэ — ажалай аша үрэ мүн. Хайлуулагдаhан металлай, малтан абаhан нүүрhэнэй, ургуулагдаhан ороohо тарианай ба хлопогой тонно бүхэн, баригдаhан гэр бүхэн — ажалша бүхэриг совет хүнэй дүй дүршэлэй, оюун бодолой, бэлиг шадабаринь хубинь болоно. Энэ жэлдэ орденууд болон медальнуудаар шагнагдаhан, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн хэдэ мянган совет хүнүүдые мүнөөдэр, Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ, үнэн зүрхэнhөө амаршалхадам ехэ аятай.

Шэнэ, 1974 ондо ороноо хүгжөөхын тула баhал орёо харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэхэеэ байхадамнай, инаг Эхэ орондоо заха хизааргүй үнэн совет хүнүүд ажалдаа коммунис ёhоор хандалгын үльгэр жэшээ дахинаа харуулхал байха гэжэ партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство этигэнэ.

Нүхэдүүд! Дэлхэй дээрэхи амгалан байдал батадхахын түлөө, партиин XXIV съездын баталан абаhан эб найрамдалай программые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө социализмын аха дүү социалис оронуудтай хамта манай партиин, Совет гүрэнэй бэелүүлhэн тэмсэлэн ашаар 1973 ондо мүн лэ бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа.

Вьетнамдахи дайн байлдаан одоошье болюулагдаа. Европодохи политическэ оршон байдал hайн тээшээ хубилжа байнхай. Аха дүү социалис оронуудтай, эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдтэй манай оронуие холбодог хани барисаанай hабагшанууд улам бэхи болложо байдаг. Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудта дайрагдаhан араб арадуудай хуулита эрхые хамгаалха хэрэгтэ, Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи, зүб зүйтэй эб найрамдал бэелүүлхэ хэрэгтэ манай орон хубитаяа эдэбхитэйгээр оруулна.

Америкын Холбоото Штадуудтай, бусад хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэй Советскэ Союзай хэhэн хөөрэлдөэнүүд, баталhан хэлсээнүүд уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байгаа. Совет хүнүүд, дэлхэйн бусад арадуудтал адляар, амгалан ёhоор зэргэ харилсан оршохо тухай ленинскэ политикын бодото аша үрэнүүдые хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр мүнөө үзэжэ мэдэржэ байна гээд сэдьхэл ханангяар хэлэжэ шадаха байнабди.

Олохон гүрэнүүдтэй манай тогтооhон харилсаануудтахи бүхы hайн юумые бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ зорилго урдаа табинабди. Уласхоорондын байдалые саашадань улам hайжаруулха, энэ хэрэгые материальна тодорхой удхаар нэбтэрүүлхэ гэжэ саашадаашье оролдохобди. Коммунис суртал бодолнуудаар зоригжоhон бидэнэр амгалан байдалай арюун hайхан хэрэгые, арадуудай хоорондын хани барисаае мүнөө сагай эгээн шухала, зайлашагүй эрилтэдэ тоолон, түгэс этигэлтэйгээр саашадаа хамгаалхабди.

Гүрэнүүдэй хоорондын үргэн, амгалан харилсаа холбооной хүгжэхэ арга болмжо найдамтайгаар хангахын тула, эндэ тэндэ үшөөл бии байhан хёмороото оршон байдалнуудые өөhэдынгөө хорото зорилгонуудта хэрэглэхэ hэдэлгэ гаргадаг ээрхэг түримхэй этэгээдүүдэй хорото аашануудта, уласхоорондын байдал заhаруулха дурагүйшүүлэй харша ябуулгануудта харюу сохилто үгэхын тула үшөөл ехэ оролдолго хүсэлэлгын гаргагдаха байhаниинь элитэ. Тиигэбэшье, ерээдүй тээшээ найдамтайгаар харанабди. Юундэб гэхэдэ, социализмын хүсэ шадал жэл бүри улам бэхижэнэ, амгалан байдалай түлөө тэмсэлшэдэй, политикын талаар зүб хараа бодол баримталагшадай нүлөөн улам ургана. Юундэб гэхэдэ, эб найрамдалай политика бүхы арадуудай этигэл найдабаринуудта, хүсэл эрмэлзэлнүүдтэ харюусана.

Аха дүү оронуудтай хамтадаа ябуулга хэжэ, Эхэ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай аюулгүй байдалые улам бэхижүүлхын тула саашадаа оролдохо ёhотоймнай элитэ.

Совет хүнүүд Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ социализмын оронуудай ажалшадта, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудта, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы отрядуудта аха дүүгэй амаршалгануудые, эгээн hайн hайхан хүсэлэнгүүдые хүргэнэ. Шэнэ байдал зохёон байгуулжа, империалис ба колониальна дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа бүхы арадуудта, ээрхэг түримхэй ябуулгые, дарлалта мүлжэлгые буруушаан амгалан байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэд бүгэдэндэ hайн hайхан хүсэлэнгүүдые хүргэнэбди.

Мүнөө, совет хүнүүдэй алдарта хэрэгүүдээр суурхаhан, манай Эхэ оронiие хүгжөөхэ хэрэгтэ, арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө тэмсэлээр туйлагдаhан бага бэшэ амжалтануудаар тэмдэглэгдэнхэй жэлэй дүүрэжэ байхадань, Эсэгэ ороной хүндэтэ эрхэтэд Таанад бүгэдые урдаа харахадал гэнэб.

Хурдан түргэнөөр хүгжэн дэбжэжэ байгаа оронойнгоо экономическа, оборонно хүсэ шадалай үндэhэ hуурние — хүсэн түгэлдэр совет индустрие уран бэрхэ гарнуудаараа, техническэ онол шадабаряараа hалбаруулжа байгша манай баатар габьяата хүдэлмэришэн ангиин олон миллион хүбүүд, басагадай нюур шарайе харанаб.

Энэ жэлэй ургасын түлөө асари ехэ байлдаанай олон миллион баатарнуудые, гайхамшаг таряашадые, механизаторнуудые, малшадые, хлопогшодые — шэн зоригто ажалаараа совет арадые тэжээдэг, хубсалуулдаг бүхы хүнүүдые харанаб.

Манай үхибүүд болон залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, арад зоной элүүр энхын хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, үнэн сэхэ ажалаа зорюулдаг түг, түмэн, бэлиг түгэлдэр манай эрдэмтэдэй, совет искусствын мастернуудай, манай гайхамшаг интеллигенциин олон миллион түлөөлэгшэдэй зориг бадарhан нюур, шарайнууд урдамни харагдана.

Граждан нангин уялгаяа бэелүүлэн, Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые энээхэн үедэ сахин хамгаалжа байгша совет арадай хүбүүдые, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдые урдаа эли тодоор харанаб.

Таанар бүгэдэндэ, хүндэтэ ханинар, манай Ленинскэ партиин Центральна Комитедэй, **СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй**, Советскэ правительствын үмэнэhөө Шэнэ жэлэй амаршалгын, баярай үгэнүүдтэйгээр ханданаб, үнгэрэгшэ жэлдэ таанадай хэhэн бүтээhэн бүхы hайн юумэнүүдэй түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалантайгаар, мүн ерэхэ жэлдэ ажалай бүри ехэ амжалтануудые туйлахыетнай, элүүр энхэ, зол жаргалтай байхыетнай үреэhэн үнэн зүрхэнэй хүсэлэнгүүдтэйгээр ханданаб.

Шэнэ жэлээр, хүндэтэ нүхэдүүд! Шэнэ зол жаргал хүсэнэб!

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да

1973 ондо ороohо таряа болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК тусхай тогтоол баталан абаа.

Тэрэ тогтоолой ёhоор мүрысөөндэ онсо шалгарhан түрүү союзна болон автономито республиканууд, хизаарнууд, областьнууд, районуудай тоодо **Буряадай АССР-эй Баргажанай аймагта** КПСС ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан туг, мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болоо.

АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой коллектив үнгэрhэн жэл соо тон эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, даабаряа болзорhоонь урид декабриин 24-дэ дүүргэhэн юм. Хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 320 мянган түхэригтэ приборнууд бүтээгдэжэ, хэрэглэгшэдтэ эльгээгдээ. Үйлэдбэреэ эрдэм ухаанай ёhоор эмхидхэхэ хэмжээ ябуулгануудые хэhэнэй, урлан нарижуулгын, ухаалаг зохёолгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлhэнэй ашаар 452 мянган түхэриг алмагдаhан байна.

***

«Гусиноозёрская» уурхайн хүдэлмэришэд 600 мянган тонно нүүрhэ малтаха гэhэн жэлэйнгээ даабари дүрбэн хоногоор уридшалан дүүргээд, түсэбhөө гадуур 7 000 тонно малтаба. Е. Ф. Тодоренкын даадаг 5-дахи участогай хүдэлмэришэд гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабариhаа гадуур 14 мянган тонно нүүрhэ малтаа.

***

«Хүндэлэлэй тэмдэг» ордento «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд жэлэйнгээ даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 700 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаба.

***

Улаан-Үдын трикотажна фабрикын коллектив юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэл соо габшагайгаар хүдэлжэ гараа. Түсэбhөө гадуур 100 мянган түхэригэй хубсаhан оёгдожо, хүдөөгэй ажалшадай захилаар эльгээгдээ.

***

Баргажанай адагай загаhанай комбинадай хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур 1.000 центнер загаhа барижа, үндэр бүтээсэ туйлаа. Мүн Кабанскын загаhашад даабаряа 750 центнеэр үлүүлэн дүүргэбэ.

***

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Бэшүүрэй нүүдэл колонныйн барилгашад үнгэрhэн жэлэй даабариhаа гадуур 500 тонно ороohо сэбэрлэхэ оньhожоруулагдамал склад барижа, ашаглалгада үгөө.

***

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллектив гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабариhаа гадуур 25 мянган түхэригэй амhарта бүтээн гаргаба. Шэнэ жэлдэ гурбан процентээр ехэ продукци гаргадаг болохонь.

Ороohо таряа болон газар таряалангай бусад ургамалай баян ургаса абаха, бэлэдхэхын түлөө хүдөө жахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком хаража үзөөд, түрүүшүүлые үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаха тогтоол абаа.

Ороohо тарян болон бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар абаhан социалис уялгаяа дүүргэжэ, эрхим амжалта туйлаhан олон түрүүшүүл 80 түхэригэй сэнтэй үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаха болобо.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТОДОРБО

Тэдэнэй дунда Хяагтын аймагай Алтайн совхозой тракторист **Б-Н. Тулбреев**, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер **В. Чагдуров**, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод **Б. Дансорунов** болон бусад бии.

Тэрэшэлэн аяншалгын путёвко олон түрүүшүүлдэ үгтэхэ болоо. Иимэ шагналда хүртэгшэдэй тоодо Баргажанай аймагай Уланай колхозой тракторист **Т. Эрхитуев**, Хэжэнгын совхозой комбайнер **В. Санжимитыпов**, Хориин аймагай Анаагай совхозой луговод **Е. Ринчиндоржиев** болон олон түрүүшүүл оролсоно.

Мүн тогтууритай баян ургаса ургуулха талаар онсо шалгарhан тракторна бригадануудта тус бүрндэнь мянган түхэригэй мүнгэн шан үгтэхэ болоо. Тиихэдэ эрхим амжалта туйлаhан куузику ургуулагшадай звенонуудта тус бүхэндэнь 500 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдахань.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД ЭЛИДХЭНЭ

Социалис Ажалай Герой Анисим Николаевич Ошировай хүтэлбэрилдэг дизельнэ цехэй коллектив үндэр бүтээсэтэ ажалаараа Ленинэй ордento локомотив-вагон заhабарилгын завод соо суурхадаг. Энэ цехэй коллектив юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид, декабриин 27-до, дүүргэхээр уялга абhан юм. Тепловозуудай двигательнүүдые hайн шанартайгаар заhабарилхын тула коллективэй гэшүүд өөhэд хоорондоо мүрысэжэ эхилээ бэлэй. Эдэнэр байгша онойнгоо даабарине декабриин 19-дэ амжалтатайгаар дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр үшөө 6 дизель заhабарилжа, түсэбhөө гадуур 275 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргахаар зоригжонхойнууд.

***

«Теплоприбор» заводой коллектив жэлэй эхинээ муу бэшээр хүдэлнэ. Тус заводой хүдэлмэришэдэй бүтээн гаргаhан продукци дэлхэйн олохон гүрэнүүдтэ эльгээгдэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Заводой хүдэлмэришэд абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Жэлэйнгээ даабари декабриин 16-да дүүргээд, үшөө 240 мянган түхэригэй продукци гаргахань.

***

Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд hайн шанартай продукци гаргажа байдагаараа республика соогоо яhала мэдээжэ болонхой. Байгша онон түрүүшын үдэрhөө габшагай шангаар хүдэлжэ, жэлэйнгээ даабари декабриин 11-дэ дүүргэhэн тухайгаа мэдүүлhэн юм.

Г. КРАСИКОВ,
КПСС-эй Железнодорожно райкомой промышленностиин таhагые даагша.

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

ОНСОХОН ҮДЭРНАЙ

Шэнэ жэл, Шэнэ жэл,
Шэнэ hэдэл, үрэжэл.
Баяр шамда, баяр,
Баян сагаан мэндэ амар!
Үдэр, hүниин hэлгээн соогуур,
Үүлэд руу hарын шэнгээн соогуур
Хүрэжэ ерэhэн Шэнэ жэл,
Хүлеэн даллана шамай ажал.
Эрхим нүхэрэй дүрөөр,
Эрэлхэг баатарай мүрөөр
Эхэ орондомнай бууhандашни
Эльгэ зүрхэнhөө дуулганалби.
Шэнэхэн саhаараа тооhорооd,
Шэмжэгэнэмэ жабараараа оодороод,
Сэнхир Буряад дайдаарни,
Сэлеэн хото айлаарни
Ерэhэнээ мэдүүлэн зэдэлыш.
Ехэ ехэ түсэбүүдээ шэдэлыш!
Эхин үдэрэйш наран
Элшээ алтан бүhөөр hанжуулхал.
Эдир залуу наhан
Эршэтэ жэлнүүдээ залган дамжуулхал.
Ажабайдалай сагаахан саhан дээгүүр
Алхасаяа, нэрээ мүнхэлhэн
Ажалша хүн хэзээдэш урда,
Амаршалгамнай эдээндэ түрүүшын ондо.
Ажалай баатар Надежда Тадвашкина —
Алдар соло танда!
Шэнэ жэлэй хуудаhан иргадаад,
Шэдитнай үдэрнүүдээ илаад,
Эхэ оронойнгоо жаргал руу
Эюулхэт даа «бүүемэ шэнэ дуу».
Баhа ондоо баатарнуудай,
Баабай, эжы, хүүгэдүүднай.
Баяр танда, баяр,
Барандатнай юрөөнэм жаргал!
Хүсэhэн шэбшэлдээ хүрэхөө
Хүтэрэлдэн Шэнэ жэлтэеэ мүнөө
Ажалай замаар татангүй жолоогоо
Алхалаял даа түрэл Эхэ орондоо!
Одод сооhоо ерэhэн үдэрнай
Ороод ерыш гэртэмнай!

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ— БОЛЗОРhОО УРИД

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ хараалhан түсэб, даабаряа болзорhоо урид амжалтатайгаар дүүргэхын тула Хурамхаанай аймагай малшад габшагай бэрхээр ажаллаба. Малшан бүхэнэй даажа байhан ажалдаа оролдосотойгоор хүдэлhэнэй ашаар аймаг байгша ондо республика дотороо хэдэн дахин түрүү hуури эзэлжэ гараhан байха. Декабриин 16-най байдалаар тус аймагай ажахынууд гүрэндэ hү, мяха, ноохо худалдаха жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэжэ шадаа. Мүнөө үедэ ажахынуудай hаалишад түсэбhөө гадуур 1170 центнер hү гүрэндэ худалдаба. Гүрэндэ hү худалдаха түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ Гааргын, Дэрээнэй совхозуудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай оруулhан хубитань ехэ гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Гааргын hаалишад хараалhан түсэбhөө 151,6, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид 137,5 процент дүүргээ.

Малшадай эгээл харюусалгатай xaha — үбэлжэлгэ хаа хаанагүй түлэг ябажа байнхай. Республика дотороо үүсхэл гаргаhан Яруунын hаалишадай, Хэжэнгын хонишодой уряае Хурамхаанай малшад hайшаан дэмжээд, хүн бүхэн социалис уялга баталан абаба. hахалиин совхозой hаалишад үбэлэй hарануудта үнеэн бүриhөө мянган килограммhaa доошо бэшэ hү haaxa уялгатай. hаалишад Т. Изместкова, Н. Копьева, С. Самбилова, Е. Соломинская гэгшэд 11 hарын туршада харууhалжа байhан үнеэн бүриhөө хоёр мянган килограмм hү hааgaa. Үнгэрэгшэ hарын дүнгөөр онсо амжалта туйлаhан hаалишан И. Изместковагай хүндэлэлдэ аймагай центртэ ажалай алдар солын туг үргэгдөө. Ажахын түрүү hаалишад үбэлэй hарануудта үнеэн бүриhөө 1100 килограмм hү hааха зорилго урдаа табяад, хэлэhэн үгэеэ бодото дээрэнь дүүргэхын тула оролдожо байнхай.

Гүрэндэ мяха худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ Гааргын, Дэрээнэй үхэршэд ехэхэн хубитаяа оруулжа шадаа. Хурамхаанай совхозой үхэршэд гүрэндэ ехэ шэгнүүртэй шахамалнуудые олоор ябуулжа, хараалhан даабаряа холо үлүүлэн дүүргээ.

Аймагай малшад түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ абаhан социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхэ гэhэн зорилго урдаа табяад, үдэр бүри оролдосотойгоор ажаллажа байнхай.

В. ГАРМАЕВ.
Хурамхаанай аймаг.

XXIV СЪЕЗД

ДҮРБЭДЭХИ ЖЭЛ—1974 ОН

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭГДӨӨ, ЗОРИҺОНОО БЭЕЛҮҮЛХЭЭР

ШИИДХЭХЫ УДХА шанартай гурбадахи жэлнай барагдаба гээшэ. Шэнэ жэлэй богоhо алхагдаба. Эгээл энээхэн үедэ жэл соо юумэн хэр хэгдэбэ гээшэб гэжэ гэдэргээ эрьежэ харалтай болоно. Жэлэйнгээ дүн зарим тэды согсолхо, тэрээнhээ тобшолол хэхэ, саашанхи зорилгоёо тодорхойлхо хэрэгтэй ха юм даа.

Түбхын түрүүндэ промышленна предприятинуудай байдал тухай тогтоё. «Үйлэдбэрилhэн промышленна продукцияа саашань дамжуулан худалдаха жэлэй түсэб 11 hарын дүнгөөр 101 процент болоhон байгаа. Илангаяа hайн үрэ дүн Баргажанай леспромхозой коллектив амжаа. Тэрэ предприяти жэлэйнгээ даабарие декабриин 19-дэ дүүргэhэн тухайгаа мэдээсээ hэн.

Энэ леспромхозой Гусихын модо бэлэдхэлэй пунктын Н. Ф. Хайрутдиновай даадаг бага комплексно бригада ажалаа халаан хахадай гуримаар эмхидхээ юм. Иимэ технологиин hайн талань бодотоор элирхэйлэгдээ. Энэ бригадын гэшүүд гурбан жэлэй даабарие 101,7 процент дүүргээд байна, 4.407 кубометр модо түсэбhөө гадуур бэлэдхээ. Иигэжэ тус коллектив 1974 оной дүрбэдэхи кварталай тоосоогоор ажаллажа байна. Тиихэдэ Б. М. Белик гэгшын хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригада 1975 оной 1-дэхи кварталай түсэбэй тоосоогоор хүдэлнэ.

Аймагай загаhашадай ажал хэрэг онсо магтамаар. Тэдэнэр загаhа бариха жэлэй түсэб декабриин 20-до, социалис уялгаяа табан хоногоор уридшалан бэелүүлээ. Загаhа олзоборилгын бригадануудые даагшад А. Н. Кузнецов, П. А. Меньшиков («Путь Ленина» колхоз) шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд байhанаа гэршэлээ.

Гэхэ зуура промышленна зарим предприяти болон барилгын эмхинүүд гээгдэлдэ оронхой. Илангаяа Онёогой леспромхозой хүдэлмэри хангалтагүй. Хэрбээ коллектив бүхэн hайнаар хүдэлhэн байгаа хадаа бүхы аймагай үрэ дүн hураггүй дээгүүр байха, гүрэндөө бүри ехэ продукци үйлэдбэрилэн ябуулагдаха бэлэй. Тэдэ зарим хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга hулатай ажал ябуулга хэрэг нилээд урагшагүйдүүлнэ бшуу.

Колхоз болон совхозуудай ажалшад шиидхэхы жэлдэ ехэ эршэтэйгээр, зүрюу шангаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха жэлэй түсэбтэ даабаринууд үлүүлэгдээ гээшэ. Жэшээнь, мяха тушаалга 20.000 центнерэй орондо 21,5 мянга, hү 46.956 центнер худалдаха hаа, 49,5 мянган центнер болоhон байна. Тиихэдэ нооhо бэлэдхэл 117 процент дүүргэгдээ. Карл Марксын нэрэмжэтэ, Уланай, Хилганын колхозуудай энэ амжалтада оруулhан хубита ехэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Олон малшад урдань үзэгдөөгүй гэхээр ажалаи hайн, элбэг баян үрэ дүнгүүдые туйлаhан байна. Адууhа малайнгаа тоо толгой олон болгохо, ашаг шэмыень арьбадхаха гэhэн ехэ оролдолгонь хиидэ хосороогүй. Жэшээнь, Уланай колхоз бүхэли ажахыгаараа 100 эхэ хонин бүхэнhөө 102 хурьга абажа түлжүүлээ. Хонишодой бригада бүхэн эхэ хониной толгой бүриhөө хурьга абаха гээшэ бэлээр амжагдаха хэрэг бэшэ ха юм. Тиигээдшье «зуутан» гэhэн алдартамнай жэлhээ жэлдэ олон болоно. Үнгэрhэн жэлэй дүн харахада, эхэ хонидые харууhалдаг аймагай 45 бригадануудай хахадынь шахуу зуунай хилые дабаhаниинь манда ехэ омогорхол түрүүлнэ бшуу.

Аймаг, республика дотороо суута гараhан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ольга Сангадиева 1973 ондо даажа абаhан эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүхэнhөө 112 хурьга түлжүүлээ, толгой бүриhөөнь 4,63 килограмм ноопо хайшалжа абаа. Мүнөө энэ ажахын эрье хонидые харууhалдаг хонишон Дашанима Зундуев толгой бүриhөөнь 6,6 килограмм нооhо хайшалжа абаа бшуу. Тиихэдэ Хилганын колхозой хонишон Л. Х. Сангадиева 100 эхэ хонин бүхэнhөө 102 хурьга түлжүүлхэтэеэ хамта, эхэ хониной толгой бүриhөөнь 5,1 килограмм «зөөлэн алта» суглуулаа.

Имагтал ажалша бэрхэ, нэтэрүү, гүн сэдьхэлтэй хонишодой эсэшэ сусашагүй ажалай аша туhаар лэ иимэ арьбан амжалта туйлагдана.

Аймагай ажахынуудай hүн haалиин фермэнүүдэй малшад баhал урагшатай hайн ажал хэрэгээр шэнэ жэлээ угтаба. Аймаг бүхы дээрээ гүрэндэ hү бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 5-най үдэр дүүргээ hэн. Уланай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай, Бодоной совхозой haалишадай, фермын бусад малшадай хэрэг бүришье hайн байжа, магтаал суута хүртэнэ.

Социалис мүрысөөнэй эршэ хүсэн, үйлэдбэриин ябасада нүлөөлдэг үүргэнь ехэл байна даа. Аймагай суута haалишадаи эрхимэйнь эрхимүүд Э. О. Эрдынеев, Ц. Г. Дашиева, М. А. Базарова (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз), Г. Я. Цыренова (Уланай колхоз), В. Кожевина (Бодоной совхоз) үнеэн бүриhөө гурбан мянга шахуу килограмм hү haанхай. Энэмнай манай аймагта урдань үзэгдөө, дуулдаагүй тоонууд гээшэ. Залуу мал түлжүүлхэ, тушаагдаха мал шахаха арга шадабаряар. дүн дүршэлөөр баян болоhон малшад баhал олон. Сүүдхэ бүхэндэ толгой бүриинь амидын шэгнүүрые 800—1.000 граммаар нэмээлгэ тиимэ бэлээр бүтэдэг юумэн бэшэ. Гэбэшье эдэ тоонуудые дабан гараха шадалтай түрүүшүүл олоной дундаhаа урган гарана бшуу.

Үнгэрhэн жэлэй сагай уларил алишье үедэ таарамжатай зохид, амгалан байдалтай байгаа гэхын яашье аргагүй. Хабарай хара hалхин, үhээрhэн хура бороо, эртын хюруу гэхэ мэтэшэлэн али зэргын түбэг татаа гээшэб. Хэды тиигэбэшье механизаторнуудай баян ургаса ургуулжа шадаа. Ажахынуудай гүрэндэ ороохо тушааха түсэбөө дүүргээ, хэрэгтэй хүрэнгын үрэhэ хаагаа, малда эдюулхэ тэжээл элбэг. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 16,2 центнер ороохо сохижо абаhан ушар иимэ эрхэ байдал тогтоогоо бшуу.

Һайнаар ургуулhан тарягаа саг соонь, үрилтэдэ оруулангүй хуряажа абаха тэмсэлдэ механизатор бүхэн шударгы оролсоо. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой урданай механизаторнуудай нэгэн Б. Х. Дармаев аяар 9 мянга шахуу центнер таряа комбайнаараа сохёо бшуу. Энэ дүй дүршэлөөр баян комбайнер шэнэ жэлэй урдахануур Ленинэй орденоор шагнагдаа. Айхабтар ехэ, үндэршье сэгнэлтэ болоно.

Имэнүүд жэшээнүүдые хүдөө ажахын алишье hалбариhаа, алишье ажахыпаа олоор харуулжа болоно. Гэбэшье эдээхэн хэдэн баримтанууд ехэ юумые гэршэлэн харуулна.

Шэнэ жэлэй түрүүшынь үдэртэ алхажа ороод байхадаа, манай аймагай ажалша коллективүүд юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ бэелүүлхээр хараалhан али бүхы зорилгонуудаа лаб бэелүүлхээр бэеэ зэhэнхэй. Энэ талаар арга боломжошье, дараса нөөсэшье, дүршэл шадабаришье бии гээд онсолон мэдүүлхэ байнаб.

Л. РАДНАЕВ,
КПСС-эй Баргажнай райкомон нэгэдэхи секретарь.

АМЖАЛТАМНАЙ АРЬБАЖАХАЛ

Үдэшэhэн жэлнай гансашье буряад арадай зүрхэ сэ… хэлдэ бэшэ, мүн түүхэдэ хэтэдээ мартагдахагүйл. 19… ондо түрэл Буряад оромнай алтан ойгоо баяр баясхал… тайгаар тэмдэглэжэ, Улаан торгон тугтаа гурбадахи Октябриин Революциин орден яларуулаа hэн. Энэ … шагналда манайшье колхознигуудай хубита бии гэжэ h… нахадаа. хүн бүхэн урматай.

Юуб гэхэдэ, колхозоймнай малшад, таряашад, хо… шод, гахайшад юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурба… хи жэлдэ хараалhан түсэбөө болзорhоо уридшалан дү… гэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, нилээд амжал… нуудые туйлаhан байха юм. Жэшээнь, 1973 ондо ко… хознай гүрэндөө арадай ажахын түсэбhөө үлүү 1500 це… нер мяха, 2500 центнер hү худалдаба, Мүн үндэгэ, но… hо тушааха түсэб дүүргэгдэнхэй. Тиихэ зуураа, колхозн… адууhа малайнгаа тоо олошоруулха түсэбые бүхы тү… лэй малаар бэелүүлээ. Түсэбhөө үлүү 100 үхэртэй, 6… гахайтай байнабди. Эдэ малаа тэжээжэ гараха үбhэ … жэл бии. Түрүүшынхеэ 800 тонно сенаж бэлдэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдээ. … мянган тахяа тэжээхэ шубуунай фабрика бүтээгд… Тиигэжэ шэнэ жэлдэ адагынь гурба дахин олон гахэ … али 1 миллион 500 мянган үндэгэ абаха аргатай бол… добо гээшэ. 630 гектар газар ундалуулха Ахалигай уhа… луурин системэ ашаглалгада оруулагдаа. Колхознигуу… таа, мэргэжэлтэдтэе 20 шэнэ гэр барижа үгөөбди. Шэ… жэлдэ барилгаяа үргэлжэлүүлжэ, хоёр отделенидээ хү… гэдэй саад бүтээхэ, колхознигуудтаа дахин 20 гэр бар… ха зорилготойбди.

Эдэ амжалтанууд ямар аргаар туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн звено, бригадануудай ажал hайнаар эмх… хэхэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэ… ехээр анхарагдаhан байна. Колхознигуудай бүхэсоюз… социалис мүрысөөндэ оролсожо, габшагай бэрхээр … дэлhэн, ажалдаа шэнэ, түрүү онол арга, дүй дүрш… үргэнөөр хэрэглэhэн байха юм. Тусхайлан хэлэбэл, м… нөө фермэ, гүүртэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри онь… жоруулагдажа, малшадай ажалай бүтээсэ нилээд дээш… лээ. Колхозоймнай 7 гэшүүд СССР-эй орден, медаль… хүртөө.

Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан Иннокен… тий Николаевич Поповой даадаг hү haалиин гүүрт… бүхы ажалынь оньhожоруулагдажа, hара, квартал бүх… дэ түсэб, даабаряа дүүргэдэг, үнэ сэн эгээл багатай h… тушаана. Мүн Александр Данилович Поповой хүтэлб… рилдэг шахамал малай гүүртэдэ үхэр бүхэнэйнь шэ… нүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 1.000 граммаар нэмээгдэж… абаhан социалис уялгаяа үлүүлнэ.

Ажахымнай малшад. тарящад гансашье үйлэдб… риингөө участогуудые оньhожоруулжа, ажалай бүтэ… сые дээшэлүүлнэ бэшэ, мүн адууhа малhаа ашаг шэм… ехээр абадаг болонхой. Малай үүлтэр hайжаруулха, үнеэдээ, эхэ хонидоо hубайруулхагүи хэмжээнүүд абт… hан байна. Тиигэжэ ажахымнай 25 haалишан үнеэн б… риhөө 2 мянга гаран килограмм hү haажа, абаhан со… циалис уялгаяа сүм дүүргээд, шэнэ жэлэй январь—фе… раль hарын түсэбөөр ажаллажа байна. Тэдэнэй дунд… hаа түрүү haалишад Ф. Ященкова, Т. Андреева, Г. А… маева, А. Габидулина гэгшэд жэлэй туршада үнеэн б… риhөө 2.100—2.400 килограмм hү абажа амжанха…

Тиихэдэ үхэршэд Иннокентий Николаевич Деми… Дмитрий Ильич Усольцев гэгшэд харууhалжа байhа… шахамалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые үдэрт… 1000 граммhаа бага бэшээр дээшэлүүлжэ, гүрэнд… эрхим тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр тушаана.

Туйлаhан амжалтануудаараа колхознигуудай hана… гаа амарнагүй. Урдамнай ехэ зорилгонууд табигданха… Юhэдэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтые тодорхойлх… 1974 ондо ажалдаа эрхим амжалта туйлахын түл… малшад, тарящаднай урдынхидаал адли социалис мү… рысөөндэ бүгэдөөрөө хабаадалсажа, хүсэ шадалаа га… нангүйгөөр ажаллана. Үбэлжэлгын үедэ адууhа ма… лайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула бии ба… гаа тэжээлээ буйлуулжа, гамтайгаар гаргашалжа з… халаа юм. Энээнэй ашаар мүнөө haалишаднай түрү… шын амжалтануудые туйлажа байна. Эдэнэр үбэлжэл… гын үедэ бүхыдөө 19 мянган центнер hү haажа, тэр… нэйнгээ 14 мянган центнерыень гүрэндэ тушаахаар ха… раалаа. Тиигэжэ тэдэнэр нёдондоной энэ үеынхиhөө 150 килограмм hү үнеэн бүриhөө ехээр haаха зорилго урда… табинхай.

Тэрэшэлэн, үхэршэдшье мүрысөөнэй түрүү зэргэд… ябана. Мүнөө ажахымнай гүүртэнүүдтэ 600 үхэр ша… хагдажа, түлжүүлэгдэжэ байна. Малшад даажа абаhан эдэ үхэрнүүдээ 290 килограммhаа 350 килограмм… хүргэжэ, гүрэндэ худалдахаар шиидэнхэй. Мүн гахай… шадшье харууhалжа байhан гахай бүхэнэйнгөө шэгнүү… рые нэгэ центнертэ хүргэжэ тушаахаар хараална.

Колхознай хүсэ ехэтэй техникээр, электрын элшэ хү… сөөр яhала хангагданхай. Тарялан, сабшалан, ферм… дээгүүр 80 трактор, 50 автомашина, ороохо таряа, си… лосэй ногоо, хартаабха хуряаха 62 комбайн хүдэлгэгд… нэ. Энэ техникые хүдэлгэхэ мэргэжэл шадабаритай ме… ханизаторнууд колхоздомнай олон. Эдэнэр мааиадай эгээн хүндэтэй, урдаа хараха хүдэлмэрилэгшэд гээшэ. Мүнөө механизаторнуудай техникээ хабарай тарилга… да бэлдэжэ байна. Түрүүшын 20 трактор заhабарилгаhаа гаранхай. Шэнэ жэлдэ ороохо таряа 20 мянган центнерээр ехэ гэхэ гү, али 90 мянган центнер абаха байhанаа тэдэнэр мэдүүлээ.

Шэнэ жэлнай мүндэлжэ, колхознигуудай шэн зориг… то ажалдаа хамсыгаа шуун оронхой. «Табан жэлэй тү… сэбые — болзорhоо урид дүүргэхэ» — иимэ зорил… малшад, тарящадай урда табигданхай. Шэнэ жэлд… шэнэ хүсэтэйгөөр ажаллахамнай лабтай.

Л. МАКСИМОВ,
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой haалишан Д. Ж. ЦЫРЕНДОРЖИЕВА.

Кабанскын аймагай суута механизатор Л. З. МОКСОНОВ.

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой куукуузнуку ургуулагша-механизатор С. Б. ГОМБОЕВ.

Зэдын аймагай Борьёсгой совхозой ахалагша хонишон Д. Я. СЫСТУНОВ.

ҮНДЭР НЭРЭМНАЙ УЯЛГАНА

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ охин соогуур үдэр хоногой үнгэрэн ошохонь түргэн лэ байна даа. Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэл дүүрэшэбэ.

Манай нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд hайн шанартай бүд хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр нэхэдэг болоо. Фабрикымнай 500-гаад хүдэлмэришэн хубидаа уялга абаhан байха юм. Урдаа табиhан хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүдэлмэришэн бүхэмнай ехэ хүсэл оролдолго гаргаhан юм. Бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэдэг болообди.

Октябриин Революциин орденой кавалер З. Г. Ключникова юhэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэл хахад соо дүүргэхээр уялга абаhан юм. Тэрэ мүнөө халаан бүриингөө даабариhаа гадуур 3—4 метр бүд нэхэжэ, бүхы продукцияа эрхим сэгнэлтэтэйгээр техническэ хиналтын таhагта тушаажа байдаг. Юhэдэхи табан жэлэй даабари бүри июнь hара соо дүүргэhэн юм. Шиидхэхы, гурбадахи жэлэй даабариhаа гадуур 925 метр эрхим шанартай бүд нэхэжэ, олоной магтаалда хүрэнхэй. Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд манай фабрикада олон ааб даа. Сэмбэ нэхэдэг эрхим мэргэжэлтэд К. Т. Борисова, А. Г. Полянская гэгшэд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даабари бүри сентябрь hара соо дүүргээд, 1974 оной түсэбөөр продукци гаргажа эхилээ hэн. Фабрикымнай 200-аад хүдэлмэришэд юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари нэгэ hараар урид дүүргэжэ, хараалагдаhан түсэбhөө гадуур ехэ продукци үйлэдбэрилөө.

— Би хорин хоёрдохи жэлээ тус фабрикада хүдэлнэб. Сэмбэ hайн шанартайгаар, ехээр нэхэхэ гэhэн гол зорилго урдаа табинаб. Бүд нэхэдэг орёо нарин түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ оролдонob. Манай цех соо СТН-216 маркын бүтээсэ ехэтэй станогууд тодхогдожо байнхай. Нэгэ хүдэлмэришэн дүрбэн станок дээрэ бүд нэхэхэ аргатай болохо юм. Хуушан станок дээрэ халаан соо 16—17 метр бүд нэхэдэг hаа, шэнэ станок дээрэ 29—30 метр бүд нэхэдэг болохо. Хэрбээ нэгэ хүдэлмэришэн мүнөөнэй хоёр станок дээрэ бүд нэхэдэг hаа, нэгэ доро дүрбэн шэнэ станок хүдэлгэхэ арга боломжотой. Би мүнөө дүрбэн станок дээрэ хүдэлнэб. Юhэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй даабари июнь hара соо дүүргээ hэм. Үнгэрhэн жэлэйнгээ даабариhаа гадуур 2 мянган метр эрхим шанартай бүд нэхэhэн байнаб.

Фабрикымнай хүдэлмэришэд шэнэ оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхана. Һайн шанартай продукци ехээр гаргадаг хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые залуу мэргэжэлтэдтэ дамжуулнабди. Бултадаа нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө гэhэн уряа доро хүдэлнэбди. Манай фабрикада даабаряа дүүргэдэггүй, муу шанартай продукци гаргадаг хүдэлмэришэниие олохогүйт. Бидэ бултадаа коммунис ёhоор ажалдаа хандананбди. Бэе бэедээ туhалалсан, үдэр бүри улам үндэр бүтээсэ туйлананбди.

Республикын промышленна предприятинуудай дундаhаа эгээл түрүүн манай коллективтэ коммунис ажалай үндэр нэрэ соло олгогдоhон юм. Бидэнэр продукци гаргаха hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, энэ үндэр нэрээ дээрэ абажа ябанхайбди. Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабариhаа гадуур 15 мянган метр эрхим шанартай бүд нэхэжэ, продукци худалдаха түсэбнай 2 миллион түхэриггөөр үлүүлэн дүүргэгдээ. Шэнэ 1974 оноо ажалай үндэр бэлэгүүдтэйгээр угтажа байhандаа, бидэ урма баяртайнуудбди.

Шэнэ жэл гараба. Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ бүри габшагайгаар ажаллаха байhанаа мэдэржэ байнаб. Шиидхэхы жэлдэ хэhэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолжо, шэнэ хараа зорилгонуудые табинхайбди. Саашадаа «Юбилейная», «Гея» гэhэн сортын шэнэ сэмбэ нэхэжэ эхилхэмнай. Олоной hайшаалда хүртэhэн «Баянгол», «Раджана» гэhэн бүдүүд мүн лэ нэхэгдэжэ байха. Шэнэ жэл соо үнгэрhэн жэлэйхидэ орходоо бүри габшагайгаар хүдэлжэ, арад зонойнгоо хэрэглэмжэдэ hайн шанартай бүд бүри ехээр гаргадаг болохоор шиидэнхэйбди. Тиимэ арга боломжо бидэнэртэ бии.

Л. КОРОЛЕВА,
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ, коммунис ажалай ударник.

ТОО, БАРИМТАНУУД.

★ Түмэр замай Улаан-Үдын отделенидэ электровозуудые сүүдхэ соо дунда зэргээр ябуулга 1971 онойхиhоо 146 километрээр дээшэлүүлэгдэжэ, 861 километр болобо. Локомотивуудай ашаа шэрэлгэ 20 процентээр дээшэлhэн, вагонуудай эрьесэ 11,5 процентээр түргэдхэгдэhэн байна.

★ Железнодорожно районой промышленна предприятинуудай 1973 ондо түсэбhөө гадуур худалдаанда үгэhэн продукциин хэмжээн 4,5 миллион болоо. Район дотор ажалай бүтээсэ 7,2 процентээр дээшэлээ.

★ «Теплоприбор» завод продукци үйлэдбэрилхэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ, даабариhаа гадуур 350 мянган түхэригэй эд хэрэгсэл гаргаа.

★ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой коллектив нёдондоной 9 hарын туршада 335 мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо оруулба.

ҺҮН ГОРХОН ХАРЬЯЛНА...

Һү haаха табан жэлэйнгээ түсэбые хоёр жэл арбан нэгэн hарын туршада дүүргэhэн Сэлэнгын совхозой haалишан, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй гэшүүн Надежда Лазаревна Тадвашкинада.

Сэлэнгын эрьеын шугы
Сэбэр мүнгөөр сэнтэнэ.
Сагаан тооhон жабарhаа
Сэгээн мүльhэн гантана.
Үргэн Сэлэнгын талада
Үбэлэй үдэр ерэнэ.
Вершинскын haалиин
фермэ
Бааюулна сэнхир
утаагаа.
Үглөөнэй haам болоо
хаш:
Үнеэшэд ехэл яаралтан.
Үүдэнhээ жэрын зогсоhон
Үнеэд баhаш томоотой.
Сэлэнгын суута
haалишан
Надежда Лазаревнагай
Габшагай баатар ажалые
Гайхан мүнөө харыш!
Хорёод жэлэй туршада
Хамтын малда ябажа,
Һүн далай билтаруулhан
Хүн зогсоно урдашни.
Юрын буряад эхэнэр,
Юрэдөө тиибэшье,
Нюдэндөө галтай
байhыень
Нюуhанай хэрэггүй.
«Үүлтэртэ малай тугал—
Үнсэн бүри өө жэл соо
Зургаан мянган
килограмм
hү haагааб» — гэхэдэнь,
Үнэн зүрхэнhөө баясан,
Үбдэг туласа дохин,
Халуун гарыень адхан,
Хүндэлнэбди бултуулан.
Хоёр тэбхэр жэл
Арбан нэгэн hара соо
Табан жэлэйнгээ түсэбые
Дүүргээл энэ нүхэрнай!
Зургаан мянганай хилые
Зориг дүүрэн гаталжа,
Һүн далай билтаруулhан
Хүн—баатар гээшэл даа!
Мянга юhэн зуун
Далан зургаан оной
Даабарита түсэбөөр
Ажаллана энэ хүн!
Арбан юhэн үнеэдhээ
Һүн горхон харьялна.
Баhаш олон цистернэ
Билтаран халяад ошоно...
Ямаршье дабаа дабаха,
Ямаршье далай гаталха
Эрэлхэг зүрхэтэй,
Эрмэлзэл ехэтэй
Коммунистнуудай
нэгэн—
Надежда Лазаревна
Тадвашкинада
Шэнхинэмэ жабартай
үглөөгүүр —
Шэнэ жэлэй
Шэлдэг hайхан юрөөл,
Сэдьхэл зүрхэнэй
Сэнгүү амар мэндые
Хүргэе, нүхэд, хүргэе!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Публицистикэ

Цырен-Дулма ДОНДОГОЙ

ШЭН ЗОРИГ ТҮРҮҮЛЭН...

Ханымни часай годлинууд
арбан хоёрто дүтэлөө.
Ханхинаса сохилхонь гээшэл,
дохёо манда татаhаншуу.
Хуушан жэлэй календарьта
hүүлшын хуудаhан үлөөд.
Хуурмаг үгын нюусагүйгөөр
гэитэ hанаа алдаhаншуу...

ИГЭЖЭ ШЭБШЭН hуутарни, hүниин арбан хоёр саг hүр жабхалантайгаар сохилжо, 1973 оной календариин hүүлшын хуудаhан модондо үлэhэн ганса набшаhан мэтэ hаршагаhан байтараа, аалихан таhаржа, түүхын hэбшээндэ үлеэлгэн, намhаа холодон хиидэшэлэй. Иигэжэ Буряад орондомнай бидэнэй сэдьхэлдэ шэнэ найдал, шэн зориг түрүүлэн, Шэнэ жэл хүрэжэ ерэбэ.

1974 он... Ямар байхабши? Зүгөөр зондо зоболон бэшэ, зол жаргал асарха гээд этигэнэбди. Иимэ найдал бүмбэрсэг дэлхэйн юрын бүхы хүнэй сэдьхэлдэ зула мэтээр бадарhан байха. Юуб гэхэдэ, өөртөө муу юумэ хүсэдэг хүн дэлхэй дээрэ үгы гэжэ би hанадагби...

1973 он хүн түрэлтэнэй түүхэдэ мүнхын бэхээр бэшэгдэн үлэхэ. Юундэб гэхэдэ, Совет гүрэнэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин хүсэл оролдолгын ашаар уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал нилээдгүй hуларуулагдаа. 1917 ондо Агуухэ Октябриин революциин иламсаар, Ильич багшамнай унтангүй шахуу хоножо, Совет гүрэнэй эгээл түрүүшын декредүүдые найруулаа hэмнай. Тэдэнэйнь нэгэн — эб найрамдал тухай декрет бэлэй. Ильич багшын заяаhанай ёhоор, Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК, Советскэ правительство хадаа дэлхэйн арадуудай хоорондо бата найдамтай эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг байгаа, тэмсэнэшье, мүн саашадаашье тэмсэхэ.

Гэбэшье 1973 ондо хододоо сэлмэг байгаа гэхын аргагүй. Чилиин арадай засагые унагаагаад, революциин бүхы туйлаhан юумые үгы хэхээр шиидэн, зоной хэрэгэй түлөө оролдон ябаhан үнэн сэхэ хүбүүдыень түрмын оёорто хаяжа, хюдажа байhан хара этэгээдүүдэй аашые түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүд үзэн ядана. «Чилиин арад хэзээдэшье илаха!» гэhэн үгэнүүд дэлхэйн арадуудай хэдэн зуугаад хэлэн дээрэ соностоhоор. Тэдэ үгэнүүд минии түрэл буряад хэлэн дээрэшье соностоно...

***

ХҮНЭЙ ҺАНААЕ сэргэдэ барижа уяхагүйш гэhэн үгэ үнэн даа.

1973 оной календариин hүүлшын хуудаhанай таhархаяа байхада, үнгэрhэн жэлдэ юу хээбибди гэжэ бодогдобо ааб даа. Үргэн совет Эхэ ороноймнай дэбисхэр дээрэ томо-томо барилганууд бодоо, ажалай баатарнууд олошороо.

Харин Буряад орондомнай үнгэрhэн жэл юу асарааб? Үнгэрhэн жэлдэ Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоhоор тэбхэр табин жэл гүйсэжэ, бүгэдэ арадай баярта ехэ hайндэр болоо. Коммунис партиин сэсэн мэргэн ударидалга доро, ленинскэ национальна политикын илан мандаhанай ашаар буряад арад бүхы совет арадтал тон адляар эрхэеэ эдлэн, социалис хүгжэлтын замаар урагшаа сэхэ дабшалсаа гэжэ мэдэнэбди. Манай республикада ородhоо гадна, ондоошье яhанай аха дүү арадуудай түлөөлэгшэд ажаhуудаг, ажалладаг гэжэ баhал мэдэнэбди.

Үнгэрhэн жэлдэ Буряад ороной ажалшадай олониинь социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, габшагай ажалай жэшээ харуулhан габьяатай. XXIV съездын шиидхэбэриие жэгшэдгүйгөөр бэелүүлхын тула, юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ эрхим амжалта туйлахын тула, түрэл республикынгаа түүхэтэ ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр тэмдэглэхын тула хүдэлмэришэднай, тарящаднай, малшаднай, модошоднай, соёлшоднай — булта хамсыгаа шамлан хүдэлжэ гараа.

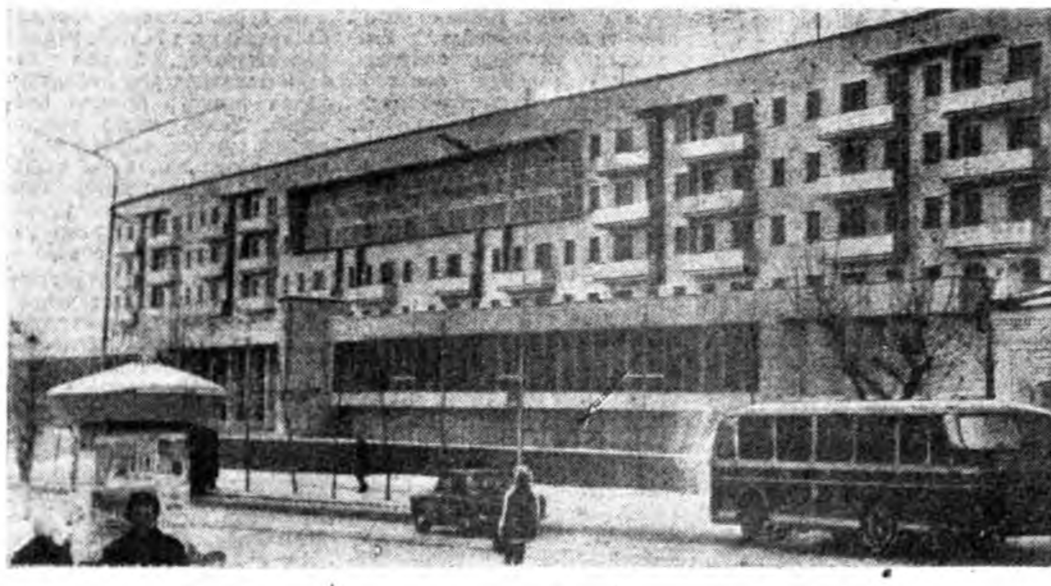
Жэшээнь, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлдэг, Социалис Ажалай Герой Дарья Касьяновна Тумурова юhэдэхи табан жэлдэ бэелүүлхэ гэжэ абаhан өөрынгөө түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхээр тэмсэжэ байна! Тиихэдэ Хурамхаанай леспромхозой хүдэлмэришэн Валерий Петрович Парамонов модо бэлэдхэлдэ шэнэ онол арга хэрэглэдэг болоод, үйлэдбэриеэ hураггүй дээшэлүүлжэ шадаа. Табан жэлэй туршада 200000 кубометр модо бэлэдхэхэ гэhэн түсэб абаhан байгаа. Тэрэ нүхэрнай 1974 оной май hара соо юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые

ОНГАБШАГАЙ АЖАЛААР АЛДАРШАГЛЭ!

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ МАГТААЛ

Алексей БАДАЕВ

Абаахай саhахадай
Арюухан сагаан
хүнжэлөөр
Орон дайдаяа
Омогтой хушажа байхада,
Ажалша шударгы
Алдар суута нүхэдэй
Туйлаhан хэhэнэйнгээ
Тоосоо гаргажа, байхада,
Мүшэтэ ёлконуудай
Мүнгэн hинхэнүүдээ
зүүгээд,
Гайхалта hайндэрэй
Галнуудые носоожо
байхада,
Эдеэ хоолоор
Элбэг баян столдоо
Хүхиит, баясыт гэжэ
Хүнүүдээ урижа байхада,
Жэгдэхэн курантнуудай
Жэнгирээн доро,
Шампанскиин таглаагай
Шаасалдаан доро,
Шэрээмэл балтануудай
Шэнхинээн доро,
Мүнгэн хундагануудай
Мүргэлдөөн доро
Түүхэдэ оробо
Далан гурбадахи он.
Далан дүрбэдэхи он.
Орондонь тодорбо
Сэсэгтэ тала, шэрэнгитэ
ой,
Сэнхир номин огторгой,
Танил нүхэдни барандаа,
Танил бэшэш haa,
таанадаа
Амаршалнаб:
«Шэнэ жэлээр!»
Буурал Байгал,
Бурьялаа Сэлэнгэ,
Борьёо, Захаамин,
Инсэнгэ, —
Буряадайм ниислэл —
Улаан-Үдэ,
Амар мэндэ,
Амар мэндэ,
Амаршалнаб:
«Шэнэ жэлээр!»
Ямархан бэлэгтэй
Яаран ерээбши,
Шэнэ жэл?
Шэнэ жаргал
Үршөөхэ гүш
Хүн түрэлтэндэ?
Шэнгээхэ гүш али
Хүнүүдэй хараал шэрээл?
Мандаха болтогой
Манагүй сэлмэг огторгой.
Арадуудай хоорондохи
Амгалан мүрысөөн,
Галактиканууд тээшэ
hүрэлсөөн!
Мандаха болтогой
Мантан залаатай
шэнинсэ,
Алим жэмэс,
Элбэг ехэ сагаан эдеэн,
Электровозуудай
эшхэрээн!
Хүдэлмэришэ жэлэй
үргэлжэлэл —
Хүндэтэ шэнэ жэл!
Зэрлиг мүрэнние,
Зээрдэгшэнии мэтээр
эмээллэн,
Заха газарые
Зайн галаар яларуула!
Замбуулин өөдэ
Залгаа ракетэ ябуулан.
Зоригто хүбүүдээ
Зоной урда алдаршуулаа!
Гэр бүхэндэ
Гэгэлдээн, уйлалдаан
бэшэ,
Согтой энеэдэн,
Сортоотой хүгжэм
зэдэлүүжэг.
Сэсэгүүд дээрэ
Радиактивна тооhон бэшэ,
Сэлсэгэр дуhалнууд
сэсэрүүжэг!
Хүдэлмэришэ жэлэй
үргэлжэлэл —
Хүндэтэ шэнэ жэл!
Алхаха бүреэ
Амидыруула хооhон губи,
Амилуула домна,
Бүтээ шүрэб —
Адар машинын шухала
хуби.
Буруушни булшантай,
Дааганш далантай байг!
Харгышни сэхэ,
Ерээдүйшни hаруул
байг!
Хүдэлмэришэ жэлэй
үргэлжэлэл —
Хүндэтэ шэнэ жэл!

Ниисэл хотымнай шэнэ барилганууд

Ойн баярай үнгэрhэн жэлдэ ниислэл хотодомнай шэнэ шэнэ барилганууд бодожо, ашаглалгада ороо. Манай фотокорреспондентнүүдэй зурагууд дээрэ Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно райондо энэ жэлдэ шэнээр нээгдэhэн универмаг (зүүн гарай зураг), Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсэдэ бодоhон выставкын зал (дээдэ зураг), Советскэ гудамжада hаяхан ашаглалгада ороhон «Баргажан» гэжэ гостиница (баруун гарай зураг) харуулагдана.

ДАБААНАЙ СААНА— ДАБААН

Республикымнай искусство болон литературын хүдэлмэрилэгшэд бүхы ажалшадтай хамта шадал соогоо оролдожо, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаа. Удхаараа социалис, түхэл маягаараа националь на соёл культураа улам хүгжөөжэ, искусствын хүдэлмэрилэгшэд уран hайханайнгаа талаар үндэр, баян репертуар байгуулхын түлөө тэмсэнэ. Республикымнай театрнууд 1973 ондо удха түгэс шэнэ зүжэгүүдые табяа hэн. Жэшээлхэдэ, А. Хачатурянай «Гаянэ» гэhэн баледые оперо, баледэй театрай сценэ дээрэ табиhан ушар хадаа Буряадаймнай искусствын ехэ hайндэр болоно бшуу.

Тиихэдэ гүрэнэй ород драмын театрайхид драматург Цырен Шагжинай «Тангариг» гэhэн болон бусад зүжэгүүдые табяа. Мүн Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай коллектив А. Островскиин «Олзотой газар», Ж. Зиминэй «Зунай шуурган», Л. Лесновой «Ленушка», Хальмагай драматург А. Балакаевай «Эхын нангин зүрхэн» гэhэн зүжэгүүдые ехэ hонирхолтойгоор табиба.

Үнгэрhэн жэлэй ехэ ехэ үйлэ ушарнууд тухай эндэ тобшохоноор хэлэе. СССР-эй арадуудай театрай искусство болон драматургиин бүхэроссин фестивальда, А. Н. Островскиин түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан театрнуудай бүхэроссин харалгада манай театрнууд хабаадалсаhан байна. Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай коллективэй табиhан «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэhэн зүжэг СССР-эй арадуудай театрай искусство болон драматургиин бүхэроссин фестивалиин түгэсхэлэй зүжэгүүдэй нэгэн боложо харуулагдаhан байна. Энэ зүжэгые табигшад hүүлдэнь Буряадай АССР-эй республиканска шанда хүртэhэн байна. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, режиссёр С. Будажапов, уран зураашэ В. Бройко, артистнууд Д. Дугарова, Д. Жапхандаева, Д. Пурбуев гэгшэд болоно. А.Н. Островскиин түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан театрнуудай Бүхэроссин харалгын дипломуудаар гүрэнэй ород драмын болон Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрнуудай артистнууд шагнагдаа hэн. Энэмнай нилээд ехэ амжалта болоно бшуу. Мүн дуу ба хатарай «Байгал» ансамбль республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулжа, нилээд баян программатай концертнүүдые харуулаа.

1973 оной май hара соо республикымнай искусство, литературын үдэрнүүд Эхэ оронойм ниислэл Москва, Ураалай хото Свердловскдо үнгэргэгдөө hэн. Москвагай ажалшад, Ураалай хүдэлмэришэд социалис Буряад ороной искусство болон уран зохёолтой танилсажа баясаа бэлэй. Энэмнай манай искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй ёhотойл шалгалта боложо үгөө. Республикымнай искусствын түлөөлэгшэдэй уран бэлиг, шадабари тухай «Правда» газетэ магтан бэшээ hэн.

Композиторнууднай үнгэрhэн жэлдэ hайнаар хүдэлжэ гараа. РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат Б. Ямпиловай «Шэдитэ нюуса» гэжэ оперо Москвагай гүрэнэй хүүгэдэй хүгжэмтэ театрта табигдаа.

Манай артистнууд хүрэшэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудта зүжэг, концертнүүдээ харуулна. Искусствымнай түлөөлэгшэдэй хүгжэм, дууе гансашье манай ороной хүнүүд шагнаа бэшэ, харин хилын саанахи оронуудай хүн зон тэдэниие альга ташан угтаhан байха юм. Жэшээлхэдэ, РСФСР-эй арадай артист Б. Егоров, РСФСР-эй габьяата артист К. Базарсадаев 1973 оной ноябрь hара соо Швеци гүрэн ошожо, тэндэ үнгэргэгдэhэн совет соёл культурын үдэрнүүдтэ хабаадалсаа hэн. Мүн Буряадай АССР-эй арадай артист Ц. Бадмаев Зүүн-Урдахи Азиин оронуудта ошожо, уран бэлигээ харуулаа.

СССР-эй арадай артистнууд Л. Линховоин, Л. Сахьянова, РСФСР-эй арадай артист П. Абашеев, РСФСР-эй габьяата артист К. Базарсадаев, Буряадай АССР-эй арадай артист Д. Дашиев, РСФСР-эй габьяата артистка Ч. Шанюшкина болон бусад амжалтатай ябана. СССР-эй арадай артист Л. Линховоиндо Буряадай АССР-эй республиканска шан олгогдоо hэн.

1973 ондо манай искусствын нилээд олон түлөөлэгшэдтэ хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоо. Жэшээлхэдэ, Буряадай АССР-эй икусствын хүгжэлтэдэ габьяатай байhанайнгаа түлөө Б. Егоров РСФСР-эй арадай артистын, К. Базарсадаев, В. Буруев, С. Раднаев, Д. Дондуков, К. Никулина, О. Короткова гэгшэд РСФСР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө hэн. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй арадай артистын нэрэ зэргэ Д. Дашиев, Б. Аюшин, И. Кузьмин болон бусадта олгогдоо.

1974 ондо искусствымнай хүдэлмэрилэгшэдэй хэхэ, бүтээхэ, харуулха юумэн ехэ олон. Үдэрhөө үдэр бүхэндэ, жэлhээ жэл бүхэндэ өөhэдынгөө зохёохы ажал бүри hайн болгожо, удхынь гүнзэгырүүлжэ байдаг хүнүүдэй оролдолго улам үргэдэжэ, шэнэ зохёолнууд харуулагдаха, hонин зүжэгүүд табигдаха.

Туйлаhан амжалтаараа hанаагаа заахашье амарангүй, шэнэ дабаан өөдэ зоримгойгоор дабшаха зэргэтэйбди. Дабаанай саана—дабаан. Удхаараа социалис, түхэл маягаара националь на искусстваяа улам саашань хүгжөөхэ гээшэ манай нангин зорилго.

Ж. ЦЫРЕННИМАЕВ.
БурАССР-эй культурын министрэй орлогшо.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЭЭ УЛАМ ҮРГЭДХЭХЭБДИ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай манай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай уряа манай ажахыч партийна, советскэ комсомолой, профсоюзай организацинуудай, совхозой дирекциин ажал хүдэлмэриеэ эмхидхэл hайжаруулгада, тиигэжэ үйлэдбэриин hалбари бүхэндэ хүдэлмэришэдэймнай амжалта туйлалгада нүлөөлөө.

Энэ харюусалгатай ажалда манай Дунда-Худанай сомоной Советэй гүйсэдком, депутадуд, олон тоото эдэбхитэднай оролдосотойгоор, үүсхэлтэйгээр ажаллажа гараа. Энэнь ажалшадай депутадуудай нютагайнгаа Соведэй, тэрэнэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри hайжаруулхада, ажалшадай соёлой ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангалга шапартай болгоходо, журам шангалгада туhатай байгаа.

Коллектив, хүн бүхэнэй ямараар хүдэлhэниинь түбхын түрүүн үйлэдбэри, ажалай бүтээсэ дээрэ харагдадаг. Үнгэрэгшэ жэл манай совхоздо 1972 онойхидо орходоо 7.338 центнерээр ехэ тарянай ургаса хуряагдаа. 11.645 центнерээр ехэ үбhэн абтаа, түсэбhөө гадуур 2 мянгаад центнер hүн гүрэндэ тушаагдаа, мяха ба ноohо гүрэндэ худалдалгаар, ниитын малай толгой олошоруулха түсэбүүд дүүргэгдээ.

Манай совхозой hаалишадай олонхинь Бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсожо, 16-ниинь 2.000 килограммhаа дээшэ hү haажа, абаhан социалис уялгануудаа үлүүлээ. Хэжэнгын аймагай Соведэй депутат В. А. Рекунова 3 мянган шахуу литр hү үнеэн бүриhөө hаагаа. Харин манай Дунда-Худанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, депутат Д. Д. Жимбеевэй хүтэлбэрилдэг Улаа-ха-Аралай фермын hаалишад түсэбhөө гадуур 1.000 центнер hү гүрэндэ худалдаба. Тус коллектив, мүн манай совхозой адуушад Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаhанайнгаа, Хэжэнгынгээ аймагта түрүү hуури эзэлhэнэйнгээ түлөө КПСС-эй Буряадай обкомой, Министрнүүдэй Соведэй ба обл-профсоведэй шангуудта хүртэhэн байна. Тиихэдэ Худанаймнай совхозой директор, аймагай. сомоноймной Соведэй депутат Ц.Д. Н. Лодоев Ажалай Улаан Тугай, аймагай Соведэй депутат, hаалишан В. А. Рекунова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар, мүн ажалай түрүүшүүл Н. Р. Раднаев, Н. Балдандоржиев, Ц. Хандуева болон бусад орденуудта, медальнуудта хүртэhэн, ВДНХ-гай путевкануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаhан байна.

Эдэ бүгэдэhөө уламжалан хаража үзэхэдэ, үнгэрhэн жэлдэ бага бэшэ амжалтанууд бии даа. Гэхэтэй хамта, манай сомоной Совет ажахыда, ажаhуудалай эрилтэнүүдые хангалга ба бусад хүдэлмэридэ бии байhан дутуу дунданууд та, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхаралаа ехэхэн хандуулна.

Манай совхоздо 33 хүн аймагай, сомоной Соведүүдтэ, нэгэ хүн Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудаар hунгагданхай юм. Тэдэнэймнай олонхинь үйлэдбэри дээрээ хүдэлдэг, гол түлэб булта дээдэ ба дунда hургуулитай хүнүүд, ажахын шухала участогуудые даадаг, ниитын хүдэлмэринүүдые ябуулдаг, арадай хинагшадай бүлэгүүд болон постнуудые толгойлдог.

Манай сомсоведэй гүйсэдком эдэнэй ажал хүдэлмэридэ, дүй дүршэлдэ, hамжа дурадхалнуудта үндэhэлжэ, совхозой дирекцитэй, партийна, комсомолой профсоюзай организацинуудтай холбоотойгоор ажал хүдэлмэриеэ эмхидхэдэг. Тиихэдээ үйлэдбэриин асуудалнуудhаа гадна, үнгэрhэн жэлдэ бүгэдэ ниитэ дунда hуралсалда оролгые түгэсхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэлгэдэ, ниитын журам шангадхалга, хуули ёhонуудые хазагайруулгатай тэмсэл эмхидхэлгэ, хүн зоной сүлөө сагаа, амаралтаяа зүбөөр хэрэглэхэ талада туhалалга гэхэ мэтэдэ опсо анхаралаа хандуулhан байнабди. Энэ талаар ерэхэ жэлдэшье хэхэ ажалнай ехэ.

Декабрь hарын эхеэр манай сомоной Соведэй дэргэдэ депутадай үдэр үнгэргэгдөө hэн. Тэрээн дээрэ сомсоведэй депутадуудай, саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл зүбшэн хэлсэгдэжэ, Хэжэнгын аймагай бусад нютагуудhаа олон нүхэд энээндэмнэй хабаадаhан, hамжануудаа хубаалдаhан байна. Иимэ хэмжээ ябуулга—депутадай үдэр—манай аймагта түрүүшынхеэ үнгэргэгдээ, тиигэбэшье ехэ туhатай байгаа.

Оролдосотой, эдэбхитэй ажал амжалтын түлхюүр мүн гэжэ манай сомоной Соведэй депутадууд hайн мэдэхэ. Тиимэhээ тэдэ шэнэ, юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ эрхимээр, үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ дутуугүйгөөр ажаллаха түсэбтэй.

Б. РИНЧИНДОРЖИЕВ,
Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТОО, БАРИМТАНУУД

☆ Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ республикымнай колхоз, совхозууд үхэр малаа нёдондоной энэ үеынхиhөө 6033 толгойгоор, хонин hүрэг — 35609, үнеэн — 4209 толгойгоор олошоруулаа.

☆ Үнгэрhэн ойн баярта жэлдэ Буряадаймнай ажахынууд бүхыдөө ашаанай 436 автомашина, 1060 трактор, газарай хүрьhэ элдүүрилхэ, ургаса хуряаха элдэб түхэлэй 2914 машина техникэ шэнээр абажа, автотракторна паркаяа улам үргэдхэбэ.

☆ Шиидхэхы гурбадахи жэлдэ дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Г. Л. РАБДАЕВ Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, 19 малшад, таряашад Ленинэй орденоор, 25 хүн Октябриин революциин орденоор, аяар 161 хүн Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба. Тиихэдэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден болон медальнуудта хүртэhэн малшад, таряашад олон.

ХЭГДЭhЭН АЖАЛ, СААШАНХИ ЗОРИЛГО

Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэл артистнарай ажал хэрэгтэ, мүн баhа аша габьяатай байгаа. Мүнөө үеын хүнэй ажал хэрэгые, зориг эрмэлзэлые бодотоор, тодо хурсаар зураглаhан зүжэгүүдые театртаа табихые оролдообди. Харин бидэнэр, артистнар, совет хүнүүдэй hайн hайхан талые харуулhан зүжэгтэ наадажа, ялас гэмэ тодо hонор образ харагшадта бэлэглэхые эрмэлзээбди.

Элитэ ехэ ород драматург А. Островскиин түрэhөөр 150 жэлэй алдарта ойдо зорюулжа, «Олзотой газар» гэжэ зүжэгые найруулан табяа hэмди. Энэ зүжэгөөрөө театрай бүхэроссин харалгада хабаадалсажа, hайн сэгнэлтэ абаhан байнабди. Би Юсовэй рольдо наадажа, хоёрдохи шатын дипломоор шагнагдаа hэм. Гадна залуу драматург Д. Дылгыровэй «Залуу наhанай охин» гэжэ зүжэгтэ Жадан үбгэжөөлэй рольдо наадажа, ниитын ажалда hаад тойбо хэдэг хүнэй ябадалые элишэлэн харуулхые оролдоhон байнаб. Харин мүнөө Леонид Леоновой «Ленушка» гэжэ зүжэгэй шогууша үбгэжөөл Потапыч боложо наадааб. Хэр зэргээр наадаhыем харагшад мэдэжэ байгаа бэзэ.

Үнгэрhэн жэлэй зун республикамнай табин жэлэйнгээ алтан ойе тэмдэглээ hэн. Энэ гайхамшагта hайндэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй арадай артистын нэрэ зэргэтэй болоhон байнаб. Ажал хэрэгыем иимэ үндэрөөр сэгнэhэндэнь зоригжоод, бүришье эршэтэйгээр хүдэлхые найдуулнаб.

Б. АЮШИН.
Буряадай АССР-эй арадай артист.

***

Үшөө нэгэ жэл үнгэрбэ. Зүгөөр жэл бүхэн уран зохёолшын ажалда өөрын мүр сараа үлээдэг шуу. Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, үндэhэн уран зохёол болон искусствын үдэрнүүд Москвада, тиигээд Свердловск хотодо болоhон байна. Эдэ үдэрнүүдтэ хабаадалсажа, ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа гараhан «Талын харгынууд» гэжэ роман зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа hэн. Мэдээжэ уран зохёолшод, шүүмжэлэгшэд үгэ хэлэжэ, зохёохы ажалдам тон туhатай зүбшөл үгэhэн байна.

Харин энэ жэлдэ «Гал могой жэл» гэжэ романни Москвагай «Дружба народов» гэжэ журналда хэблэгдэхэ. Оршуулгыень мэдээжэ уран зохёолшо Владимир Тендряков хэнхэй. Һүүлээрнь «Советский писатель» гэжэ номой хэблэлээр барлагдажа гараха. Хоёр роман доторoo совет хүнүүдэй hайн hайхан талые магтан- зураглахые оролдоhон байнаб. Хоюулаа буряад хэлэн дээрэ ном боложо гаранхай. Тиимэhээ удхыень тайлбарилhанайшье үлүү гэжэ hанагдина.

Харин мүнөө бэшэжэ байhан туужа соогоо мүнөө сагай хүдөөгэй байдал харуулха хүсэлэнтэйб.

Ц-Ж. ЖИМБИЕВ,
уран зохёолшо.

дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээнэй механическа-заhабарилгын заводой тракторай тэргэнүүдые хэдэг цех жэлэйнгээ түсэбhөө гадуур 1000 тэргэ бүтээбэ. Гурбадахи жэлэй түсэбые ноябриин 13-да дүүргэжэ үрдеэ hэн. Промышленностиин бусадшье hалбарида урагшаа hанаатай, ажалдаа амжалтатай нүхэд олон.

Ажалдаа шалгарhан баатаршуулайнгаа
Алдар солые дээшэнь үргэн,
Мандаhан тугай намилзаан доро
Магтаал татаха дурам хүрэнэл!..

***

СЭЛЭНГЫН СОВХОЗОЙ суута hаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкина юhэдэхи табан жэлэй түсэбые гурбан жэл хахад соо дүүргэхэ гэhэн уялга абаhан юм. Харин тэрэ уялгаяа үнгэрhэн оной декабриин 1-дэ бэелүүлжэ үрдибэ. Тиигэжэ баатар hаалишан табан жэлэй туршада хэхэ юумэеэ хоёр жэл 11 hара соо хэжэрхибэ ха юм.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Дулма Жалсановна Цырендоржиева ажалай hайн дүн харуулаад, ВДНХ-гай Хүндэлэлэй дипломдо хүртэжэ, «Москвич» гэжэ хүнгэн автомашинаар шагнагдаба.

Н. Л. Тадвашкинагай жэшээеэ даган, ажалай эрхим дүнгүүдые харуулдаг hаалишад имаггал Сэлэнгын аймагта бэшэ, мүн бусадшье нютагуудта олошоржол байнхай.

Ажалдаа шалгарhан баатаршуулайнгаа
Алдар солые дээшэнь үргэн,
Мандаhан тугай намилзаан доро,
Магтаал татаха дурам хүрэнэл!..

Зэдын уужам талын солото хонишон Дмитрий Яковлевич Свистунов зуун эхэ хонин бүриhөө 150 гаран хурьга абажа, республика соогоо эрхим дүн харуулаа. ВДНХ-гай зүгhөө тэрээндэ «Москвич» гэжэ хүнгэн автомашина шан болгогдон үгтэбэ.

Түнхэнэй аймагта гектар бүриhөө 731 центнер куузику ургуулжа, республика соогоо эрхим ургаса хуряаhан Сокто Бальжинович Гомбоев ВДНХ-гай мүнгэн медаляар шагнагдаhан алдартай.

Республикынгаа хүдөө ажахые хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ бага бэшэ амжалта туйлаhан хүнүүдэй нэрые, бүхэли коллективүүдые нэрлэхэ болоо haa, барагдашагүй олон. Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ — 1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ социалис мүрысөөндэ илаhан хэдэн зуугаад нүхэднай түрэ засагайнгаа орден, медальда хүртөө hэн. Тиихэдэ Зэдын хонишон Гасарун Лубсанович Рабдаев Социалис Ажалай Герой болоо!

Ороohо таряа болон бусад ургамалай зүйлнүүдые элбэгээр ургуулан, гүрэндэ бүри ехээр худалдаха талаар габьяатай байhанайнь түлөө хүдөө ажахын түрүүшүүлые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ hая тунхаглагдаба. Хэды олон таряашаднай үндэр хайрада хүртэбэ гээшэб! Зургаан хүн Ленинэй орденоор, найман хүн Октябриин революциин, таби гаран нүхэд Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба. Бусад орден, медальнуудта баhал олон хүн хүртэбэ. Тиимэ үндэр шагналда хүртэхынгөө урда тээ хэды шэнээн ажалай баатаршалга гаргаа гэжэ hананат!

Улаан тугай намилзаан доро
Урагшаа тэгүүлдэг баатар хүнүүдээ
Дуhал алтан мэтэ үгөөрөө
Дуулан магтаха дуран хүрэнэл!

***

ҮШӨӨ НЭГЭ ЖЭЛ үнгэршэбэл даа, ажалай амжалтаар шэмэглэгдэhэн жэл!

Үнгэрhэн жэлдэ соёлшод, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, элүүрые хамгаалагшад, ажалшадай эрилтые хангагшад баhал муу бэшээр хүдэлhэн габьяатай.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе угтуулан, Москвада, Свердловск хотодо буряад искусство, литературын үдэрнүүд болоо hааб даа. Москвагай, Свердловскын олониитын зүгhөө искусствын, литературын ажал ябуулагшад магтуулаа.

1973 ондо литература, искусствын олон түлөөлэгшэд республикын шангай лауреадууд болоо, Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй габьяа солын нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Уран зохёолшодой гуурhан дороhоо оюун хурса шүлэгүүд, поэмэнүүд, туужанууд, романууд мүндэлжэ, уншагшадай дура буляагаа. Композиторнуудай гүн бэлигhээ шэнэ хүгжэм, дуунууд зэдэлжэ, шэхэнэймнай шэмэг, сээжымнай баяр болоо hэн. Театрнуудаймнай сцено дээрэ шэнэ-шэнэ зүжэгүүд, оперо болон баледүүд табигдаа. Буряад зоной омогорхол болоhон эпос-үльгэрэй герой Гэсэрэй образ хүгжэм, хатарай хүсөөр далижан, сценэ дээрэ мүндэлөө бшуу! Суута совет композитор А. Хачатурянай «Гаянэ» гэжэ балет табигдажа, Буряадай республикын соёл болбосоролой түүхэдэ мартагдашагүй үйлэ хэрэг болоо hэн.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, 1973 он хадаа буряад уран зохёолдо. искусствада «үрэжэлтэйхэн» жэл болоо гэхээр. Соёл болбосоролой «таряалан» дээрэhээ баян ургаса хуряагдаа!..

***

«Амар мэндэ, Шэнэ жэл!» гэжэ хэлэхэдээ, 1974 ондо ажабайдалнай удбала гэжэ мүнхын сэсэгтэл бүри hайханаар hалбаран хүгжэхэ, совет арад коммунизм тээшэ зурыhан замдаа үшөө нэгэ асари ехэ алхам хэхэ, ажалай баатарнууд улам бүри олошорхо гэжэ этигэнэб.

Шэнэ найдал, шэн зориг түрүүлэн ерэпэн Шэнэ Жэлнай үлзытэйхэн байха болтогой!

ЗОРИЛГОМНАЙ ХАРЮУСАЛГАТАИ

Үнгэрhэн 1973 ондо ажалшадай ажаhуудал hайжаруулха талаар манай Мухар-Шэбэрэй аймагта нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Ажахын үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ ябаhан хүн зоной али бүхы эрилтэ хангалгые hайжаруулха тухай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай комбинат 1973 ондо хүн зондо мебель, трикотаж хубсаhа, гутал, мүн элдэб хубсаhа асаруулха захил абажа, бүтээгээд, ээдтэнь абаашажа үгэхэ талаар бага бэшэ ажал хээ.

Энэ зорилго hайнаар бэелүүлхын тула Улаан-Үдын хэдэн предприятитай хэлсээ баталанхайбди. Тиигэжэ мебель хэдэг Серовэй нэрэмжэтэ фабрикада хүдөөгэй зоной захил дүүргэгдэнэ. Холын гүүртэ, фермэнүүдтэ ажаhуудаг малшадhаа, механизаторнууд болон бусадшье мэргэжэлтэдhээ захил абажа, аймагай оёдолой мастерскойнуудта костюм, пальто, үмдэ, плати гэхэ мэтые оёулаад, hөөргэнь захил хэгшэдтэ абаашажа үгэнэбди. Хүн зоной захилаар элдэб хубсаhа саг соонь оёжо байхын тула аймаг соогоо оёдолой табан мастерской эмхидхэнхэйбди. Тиимэ мастерскойнууд Мухар-Шэбэр, Шаралдай, Суулга, Хонхоло, Түгнэ нютагуудта хүдэлнэ. Хүдөөгэй ажалшадтай таатай зохид хубсаhа оёхын тула мастерскойнуудай хүдэлмэришэд шадаал hаа hайнаар хүдэлхые оролдоно. Тэдээнэй тоодо Мухар-Шэбэрэй түбэй мастерскойн эсхэгшэ, аймагай Соведэй депутат Ф. П. Филатовае, эндэхи партийна организациин секретарь, оёдолшон-мастер А. Г. Ковалевае, Шаралдайн оёдолой мастерскойн оёдолшын-мастер В. А. Петрова гэгшые нэрлэмээр.

Хүн зоной захиhан захилнуудые саг соонь бүтээгээд, ээдтэнь абаашажа байха, шэнэ захилнуудые абаха зорилгоор аймаг соомнай тусхай бригаданууд эмхидхэгдэнхэй, тэдэ бригаданудай хүдөө тосхонуудаар ябаха маршрудай график ажалшадай депутадай аймагай Соведэй гүйсэдком дээрэ баталагданхай.

Графигай ёhоор хүдөө нютагуудаар саг үргэлжэ ябажа байдаг гурбан бригадада жолоошон, оёдолшон, парикмахер, мүн ондоошье мэргэжэлтэ ородог юм. Нүүдэл бригаданудай гэшүүн hарын турша соо малай фермэ, отаринуудаар, колхоз, совхозуудай түбэй тосхонуудаар ябаха ёhотой юм. Энэ зорилгоё hайнаар дүүргэхэ хэрэгтэнь транспортын дутамаг байhан ушар ехэ haад ушаруулна.

Мүнөө гараад байhан шэнэ жэлдэ аймагай хүн зоной, илангаяа малшад, механизаторнуудай, мүн бусадшье мэргэжэлтэдэй эрилтэ hайнаар хангахын тула тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалаад байнабди. Эдэ хэмжээ ябуулганудай ёhоор хүдөө нютагуудтахи табан ехэ тосхондо захил абаха пункт нээхэ зорилго табяатай. Эдэ пунктнуудай нээгдээд, автомашинын нэмэжэ үгтөө hаань, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгые улам hайжаруулха байнабди.

В. ФОКИН,
ажаhуудалай эрилтэ хангадаг Мухар-Шэбэрэй аймагай комбинадай директор.

ХЭГДЭҺЭН АЖАЛ, СААШАНХИ ЗОРИЛГО

Өөрынгөө үсын хүнүүдэй дүрэ зуража, тэдэнэй һанал бодолые, абари зангые онсолон харуулхаһаа дэмбэрэлтэй юумэн уран зураашада үгы гэжэ һанадагби. Үнгэрһэн жэл минии ажалда үнэхөөрөөшье үрэжэлтэй байгаа. Хэһэн бүтээлнүүдни бодотоор сэгнэгдэжэ, СССР-эй уран зураашадай гэщүүндэ абтааб.

1973 ондо хэһэн зурагуудни мүнөө сагай байдалда зорюулагдана. Ниислэл хотынгоо промышленна предприятинуудта саг үргэлжэ ошожо, хүдэлмэришэдэй ажалтай танилсажа, түхэл шэнжыень зурагтаа тодо хурсаар зураглахые адаглан харахаш. Тиигэжэ «Электромашина» заводто хэды дахин ошожо, үлхөө зурагуудые хэһэн байнаб. Тэдэнээ хүдэлмэришэдтэ өөһэдтэнь харуулхадам, баяр баясхалан хүргөө һэн. Тэрэшэлэн РСФСР-эй габьяата артисткэ Ольга Коротковагай дүрые зуража, балеринын түхэл маягые шадал. зэргээрээ харуулхые оролдооб.

Хэжэ байһан зурагуудни олон. Жэшээнь, «Голой эрьедэ», «Гэр бүлэ», «Эжы» болон бусад зурагуудни хүдөөгэй, мүн городой байдалһаа абтаа. Энэ жэлдэ тэдэ бүтээлнүүдээ заһажа, Владивосток хотодо болохо уран зурагай зональна выставкэдэ хабаадалсахаар бэлдэнэб.

А. БРИТОВА,
уран зурааша.

***

«Газарай хүбүүн» гэжэ баледээ СССР-эй ба Буряадай АССР-эй 50 жэлэй алдарта ойдо зорюулааб. Буряад арадай аман зохёолой дээжэ болохо «Абай Гэсэрэй» удхаар найруулан бэшээ һэм. Тус балет хадаа бэшэһэн томо зохёолнуудайм нэгэн болоно, үнгэрһэн жэлдэ дүрбэн хубиһаа бүридэһэн «Хойто зүгэй зураглал» гэжэ сюитэ бэшэжэ, яхад болон оротон арадуудай аялгануудые хэрэглэһэн байнаб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай баатарнуудай дурасхаалда зорюулагдаһан симфоническа поэмэ мүн баһа бэшээб. Москвада, Свердловскдо болоһон буряад уран зохёолой ба искусствын үдэрнүүдэй үедэ тэрэ поэмэмни гүйсэдхэгдэжэ, һайн сэгнэлтэ абаа һэн.

Тэрэшэлэн хэды дуунуудые найруулан зохёогооб. Энэ жэлдэ «Сасуутан» гэжэ хүүгэдэй балет бэшэхэ түсэбтэйб. Гурбан үйлэһөө бүридэхэ. Энэ зохёолоо Советскэ Союзай Герой, гвардиин полковник В. Б. Борсоевой гэрэлтэ дурасхаалда зорюулха һанаатайб.

Ж. БАТУЕВ,
композитор.

ЖАРГАЛ ДЭЭРЭТНАЙ ЖАРГАЛ!

Миниитнай, Жабар-Үбгэнэй, хахасаха дээрээ, хүн түрэлтэнэй түүхын үшөө нэгэ таһаршагүй, мартагдашагүй (хүлисэгты, би бэеэ магтанагүйб) хуудаһан болон мүнхэрхэ дээрээ хэлэхэшье юумэмни олон бэшэл даа. Теэд баһа һахал һамбайгаа сэн бунда даруулаад, бүдэхир хоолойгоо һалхи шуурганда шэнгээгээд, абла аниргүй, үреэл үгэеэ хэлэнгүй арилшахамни аягүйшэг шэнгил. Тиимэ бэзэ, нүхэд? Зай, иигээд лэ, шагнагты, зүнтэгэй һуури табижа, үлүүсэ шашаба гэжэ бу һанагты: үбгэдэй үгэ һургаал болодог ха юм.

Тэбхэр 365 хоногой саана һүниин тэнгээр, СССР һайхан ороноймной зүрхэн — Кремлиин курантнуудай арбан хоёр сохихотой адли би 1973 он, мүндэлөө бэлэйб. Тиихэдэ намайе юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэл гэжэ нэрлээ һэн. Нээрээшье, тиимэл байгаа. Совет арад, тэрэ тоодо Буряадай ажалшад ямаршье бэрхэшээл дабажа шадаха байһанаа харуулаа. Һанана гүг, хагсуу хүйтэн хабарые? Тала тарялангайтнай нимгэхэн саһан газарай хүрьһэндэ н..гэнгүй хамагдашоо һэн. Теэд дэмы, хүдөө нютагаархид тунхаряагүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, Зэдын хонишон Свистунов 100 хонин бүриһөө 150 гаран хурьга түлжүүлжэрхёо, тэрэнэй багша Рабдаев Социалис Ажалай Герой болошоо. Зунай тэн болотор Буряадай тэнгэриһээ үүлэ мана туужархёод, газарай ганташатар, жаахан горходой шэргэшэтэр нара шатаагаа һэм. Теэд дэмы, колхоз, совхозуудайтнай хүн зон тунхаряагүй, ажалаа алдаагүй.

Одоо тиихэдэнь Номгон далайһаа бэеэ даажа ядашаһан туулган хара үүлэдые туужа асараад, һүни үдэр илгадгүй хура бороое үһээрүүлээ һэм. Юунэй болоһые таанад мэдэнэт. Уһа голнууд үерлэжэ захалаа. Үбһэндэ гараһан зон ототгоо һахяад һууха баатай болоо. Сэлэнгын уһан һабаһаа халижа, эрьеэ дэлбэ сохин, хүүешоо. Теэд хото хүдөөгэй хүн зон гар гараа адхалсан, эбтэй бүлын үхибүүд мэтэ нэгэдэн, хамтынгаа зөөри аршалжа шадаа. Хохидолдо ороһон ажахынуудта, гасаланда дайрагдаһан хүнүүдтэ гүрэн түрын туһаламжа гансата үгтэжэ, үерэй үлэгдэл түргэн зайсуулагдаа. Ондоо саг һаань, хубисхалай урдахи үе һаань, ямар ехэ зоболон ушарха байгааб даа. Буряад арадай шэн зоригто ажалда сагаагаар булигдахадаа, сухариха баатай болооб. Шара набшын халуунай үеэр сумаагаа тоншожорхиһон һиирэгэр хүхэ үүлэдые үлдэжэрхёо һэм. Утахан намар болоо даа. Хүдөө зон нилээд ехэ юумэ хэжэ үрдеэ. Хурамхаанай Хүбүүншиг Галсановай бригадын механизаторнууд һая наашы үзэгдөөгүй ехэ таряа хураажархиба. Тэдэнэр гектар бүриһөө 22 центнер орооһо мэшээглэжэ шадаа бшуу. Атаархамаар бэрхэ, урдаа оруулаад орхихогүй шумууһан шударгы хүнүүдэй нэрые тоолобол олон.

Ута намар үршөөһэнөө дурдаба һэм. Теэд битнай арад түмэнэй ажалай абьяаста абташоод, хүхин атаархан һууһаар, Климук Лебедев хоёройтнай «Союз-13» «хүлэгөө» замбуулинай захагүй гүн соогуур бүмбэрсэг дэлхэйгээ тойруулан зурылгахыень хаража, бахархаһандаа сагай гүйдэл мартажархёод, буурал сагаан һахалһаа уһа һабинуулхаһаа наагуур боложо байтараа, гэнтэ мэдээ орожо, нэрэеэ һанажа, хормойгоо сэлижэ ерээд лэ, бүхы шадалаараа һэбижэрхибэб. Тиигэжэ үбэлэй шэнжэ үзүүлбэб, ян гэмэ жабараар хасарыетнай таалаад абабаб.

Үсэгэлдэр һүни һүүлшынхиёо айл аймагуудаараа айлшалхадаа «анха түрүүн ажал байһан юм» гэһэн Фаустын үгэ һанаандаа оруулжархёоб. Нээрээшье, ажалаар оюун ухаан болбосордог, ажалаар алдар соло олдодог, ажалаар жаргал эдлэгдэдэг, ажалаар амгалан байдал сахигдадаг. Хори, Яруунаар гү, али Зэдэ Захааминаар, Баргажан, Баунтаар гү, али Түгнэ, Хёлгоор ябахадаа, хэзээни үни Шэнэ жэлээ угтажархиһан зонтой золгоходо, гомдоошье гүйб даа, харин баясааб. Сагые ахижа, холын ерээдүйе дүтэлүүлдэг хүнүүдые адаглажа һуутараа агуу Эйнштейн сагай хэмжэгдэшэгүй шэнжэ тухай теориёо нээжэ болоо аалам... Мүн баһа саг байдалһаа холо гээгдэшэһэн зонтой ушаржа, одоошье голхорооб. Тэдэнэй нэрэ дурдаад, хоёр жэлэй ниилэдхэ дээрэ шэхыень улайлгаад яалайб даа. Тушаалһаа буухынгаа урдахана Яруунын нэгэ колхозой түрүүлэгшындэ оробоб. Гэрэй эзэн бардаастай шангаар хоолойгоо заһасагаан, һууриһаа бодожо, үнгын һолонгоор толорһон ёлко руугаа энеэбхилэн хараад, айлшадтаа:

— Шэнэ жэлээр, шэнэ амжалтаар... — гэн, хундагаяа үргэхынь тэндэ:

— Байзагты, Шэнэ жэл угтаха эрхэтэй гүт? — гэжэ хүнэй дуулахагүйгөөр шэбэнэжэрхибэб. Ай, халаг, хэлэһэнээшье гараабдаа. Түрүүлэгшэ сошоһондоо хундагатай арзаяа алдажархин алдаба, урма зоригүй болошобо. Хайрлахаар байгаа. Теэд үнгэрһэн саг тэхэрюулжэ шадаха бэшэ һэн хойноо, сумаа соогоо колхозойнь түсэб дүүргүүлмээр бэлэггүй һэн тула:

— Айлшадайнгаа һэшхэл тэбшэжэ, һайндэрөө хүтэлбэрилыт даа. Алдуугаа дабтангүй, ажалайнгаа жолоо шангаар адхахыетнай хүсэнэб, — гээд, дэгдэхэ зуураа түрүүлэгшын:

— Нүхэд, һайндэрөөр та бүгэдэниие амаршалнаб, — гэжэ һүлгүйхэн хоолойгоор хэлэхыень дуулажа үрдеэб.

Улаан-Үдын харанхы нэгэ гудамжада, (сэхыень хэлэхэдэ, ниислэл хотодотнай гэрэлтэйшье гудамжа гэжэ хургаа дарамаар үсөөн ааб даа) нарин, бүдүүн хоолойнуудай:

— Хахад рюмкэ архиһаа һогтоо гэжэ юунийн бэ, — гэжэ дарья табилдахые дуулаад, дүтэлбэб. Хахад рюмкэдэ халаа бэшэ, харин хахадай харые залгижархёод хумхааралдажа ябаһан хүбүүд байба. «Архидалга гээшэ һайн дураараа ухаагаа алдалга мүн» гэжэ эртэ урда сагта Рим хотодо ажаһууһан философ Сенекын хэлэһэн үгэ һанаандам ороодхибо. Намайгаа, 1973 оноо, хүндэтэйгөөр үдэшэжэ, Шэнэ жэлээ хүн шэнгеэр угтаха сэнэггүй зон байшабал даа. Гомдолтой. Яахабши, эдээнһээл боложо, зарим коллективүүд жэлэйнгээ даабари дүүргэжэ шадангүй үлэбэ ёһотой. Һайн дураараа хиирээд, һайн дураараа хүндэеэ алдаад, һайн дураараа хүн нэрэеэ доройтуулаад ябагшадые харахадаа ойгоо гутахаар, жэрхэхээр байба...

Зай, үнгэрэгшэ һүниин тэнгээр булсагар улаахан хасартай, омог дорюун най далтай, огсом шуран алхасатай Шэнэ жэлтэй аян замайнгаа эгсэ түгэсхэл дээрэ золгобоб. Совет арадай юһэдүгаар табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлынь домог болон мүнхэрбэб. 1973 он коммунис байгуулалтын үшөө нэгэ алхам боложо үгөө. Зүгөөр шиидхэгдээгүй, хэжэ үрдигдөөгүй юумэнүүд олон бэзэ. Дутагдалнуудшье бии. Заримыень дээрэ дурдаба һэм....

Огторгойн мүшэд газарта буушаһан мэтэ ёлкын мүшэр соогуур ошо сасана. Ажал хэрэгээ арьбадхажа ябаһан хүдэлмэришэд, таряашад, эрдэм һургуулияа дээшэлүүлжэ ябаһан залуу үетэн, амаралтада гаража, алтан жаргалаа эдлэжэ ябаһан үбгэд, хүгшэд — бултадаа нэгэ наһа нэмэн, Шэнэ жэлээ угтажа байнат.

Жаргал дээрэтнай жаргал хүсэн хахасагша.

ЖАБАР-ҮБГЭН.

«Наадаяа хоюулаа...». А. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

РЕПОРТАЖ

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УРДАХИ ЯАРМАГ

Буряадай республикын Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан шиидхэбэреэр эдэ үдэрнүүдтэ хүдөө ажахын продукт наймаалгаар Улаан-Үдын түбэй дэлгүүр дээрэ яармаг үнгэргэгдэжэ байна. Энэ яармагта республикымнай аймагуудай колхоз, совхозуудһаа эдеэ хоолой зүйлнүүд элбэг дэлбэгээр эльгээгдэжэ байна. Городой ажалшадта наймаалагдаха мяха, тоһо, һү асаржа ерэһэн колхоз, совхозой түлөөлэгшэдэй «Золотой Колос» гостиницада хонохо, амарха эрхэ байдал сүм хангагданхай. Яармагай түрүүшын үдэр хотын ажалшадта Хориин ба Хэжэнгын аймагуудай совхозуудай эльгээһэн һүн, мяхан худалдагдаһан байна.

Хориин аймагай Георгиевкын, Дээдэ-Тайлсын совхозууд энэ яармагта эмхитэйгээр бэлдэһэн тула мяха, һү элбэгээр асаржа ерээ. Бүхы продуктнуудынь ветеринарна шалгалта гарана. Дээдэ-Тайлсын совхоз 807 килограмм мяха, 300 килограмм хүргэгдэһэн һү асаржа худалба. Хориин аймагай Хүрбын совхозһоо ерэһэн Людмила Шоёновна Дамбаева, Ирина Ларионовна Селянская гэгшэд үхэрэй 545 килограмм, гахайн 217 килограмм мяха, 100 килограмм хүргэгдэһэн һү асаржа, городойхидто наймаалба.

Хэжэнгын аймагай совхозуудай дундаһаа «Первомайский» совхоз шалгараа. Тус ажахы 1000 килограмм мяха наймаалха даабарияа 280 килограммаар үлүүлээ. Чисаанын совхоз 1025 килограмм мяха Улаан-Үдынгөө ажалшадта асаржа худалдаһан байха юм. Тус аймагай бэшэшье совхозууд (Худанай, Хэжэнгын, Октябриин 50 жэлэй) яармагта хабаадаа.

Яармагай хоёрдохи үдэр Загарайн, Захааминай аймагуудай ажахынуудһаа асарагдаһан хүдөө ажахын продукци, базаарай тагууд дээрэ табигдаба. Үхэрэй, адуунай, гахайн тарган мяхан, өөхэн, тоһон, малай тархи тагалсаг элбэг. Загарайн аймагай «Гигант», Карл Марксын болон XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд ба «Дружба», Эрхирэгэй, Онохойн совхозууд хамтадаа 5 тонно болохо мяха худалдаба.

Захааминай аймагай Дүтэлүүрэй, Санагын, Хамниин совхозууд баһа табан тонно худалдаха даабаритай. Дүтэлүүрэй совхозой асарһан 1561 килограмм мяханай 770 килограммынь адуунай, 791 килограммынь үхэрэй. Баргажанай аймагай Бодоной совхозой Андрей Александрович Ларионов, Радна Плеханович Тархоноев гэгшэд 617 килограмм үхэрэй, 500 килограмм адуунай мяха, малай 70 килограмм дотор, 20 килограмм өөхэ, тоһо асарба.

Январиин 1 болотор «Свинопром», «Скотопром» трестнүүд, Баргажанай, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Яруунын, Кабанскын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагуудай колхоз, совхозууд үхэрэй, адуунай, гахайн мяха, һү, өөхэ тоһо, хартаабха, капуста гэхэ мэтын эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр асараа.

Мяханай сэн урданайхиһаа нилээд үнэгүй болонхой. Түрүүн нэгэ килограммынь 3 түхэригтэ байһан һаа, мүнөө 2 түхэриг 50 мүнгөөр худалдагдана. Адуунай мяханай килограммынь 2 түхэригтэ. Малай тархи, тагалсагууд мяханһаа 50 процент үнэгүйгөөр наймаалагдана. Яармагта гүрэнэй худалдаа наймаанай организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. «Горпищеторг», Горплодоовощторг», ОРС-нуудай эмхинүүд яблока, груша, жэмэс, огородой элдэб эдеэ элбэгээр наймаална.

Яармагай наймаанда асарагдаһан бүхы продукциие дэлгүүрэй ветеринарна врачууд Елизавета Кобец, Марина Ледовская гэгшэд нягта наринаар шалгана. Яармагта асарагдаһан бүхы продукт гол түлэб һайн эрхим шанартай гэһэн сэгнэлтэ абана.

Базаарай директор Николай Семенович Бондарь, тэрэнэй орлогшо Александр Терентьевич Занданов худалдаа наймаанай инспектор Николай Хулугшинович Хуриганов гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ сүлөөгүйхэн ажаллана. Хүдөө нютагуудһаа ерэгшэдтэ наймаагаа гүйсэтэй һайнаар хэхынь тула, хэрэгтэй туһаламжа саг дарыдань үзүүлнэ. Энэ халуун хаһада базаарай хүдэлмэришэд Николай Семеновичой хүтэлбэри доро габшагайгаар ажаллажа байна. Хододоо хүн зоноор олон байдаг түбэй дэлгүүрэй томо байшан дотор хүн зон тон олон, хөөрүү хүнэй «хүлөө табиха аргагүй» гэхээр. Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, ниислэл хотын алба хаагшад ээлжээндэ байжа, дуратай эдеэ хоолоо худалдан абана. Иигэжэ шэнэ жэлдэ угтамжада зорюулагдаһан энэ яармаг хото хүдөөгэй ажалшадай холбоо барисаанай, бэе бэедээ туһалалсажа байдагай үшөө нэгэ гэршэ болоно.

Д. ГАРМАЕВ.

„ОРОД ҮБЭЛЭЙ" ҺАЙНДЭР

Нарин сэмбын фабрикын партийна, профсоюзна, комсомолой комитедүүдэй үүсхэлээр һаяхан Дээдэ-Онгостойдо «Ород үбэлэй» һайндэр болобо. Фабрикын цехүүдэй уран һайханай бүлгэмэйхид концерт табижа, баясуулаа.

Мүн санаар мүрысөөн боложо, фабрикын хүдэлмэришэд ГТО-гой нормативуудые олоор̆ оо тушаагаа.

Бүд нэхэлгын цехэй эхэнэрнүүд болон эрэшүүлэй санашадай командууд түрүү һуури эзэлжэ, грамотануудта, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Һайндэртэ хабаадалсагшад ород эдеэнэй амтатай дээжыень үзэжэ, блины, пельмень илангаяа һайшааба.

1973 оной һүүлшын үдэрэй һүниин тэн болоһые Спасска башнидахи курантнуудай соносхон сохиходонь, совет хүнүүд иигэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй: Ехэ ажал хэгдээ, эб найрамдал улам бата боложо байна, һайн жэл үнгэрбэ!

Манай арад халан ерэгшэ Шэнэ жэлые, 1974 ониие, урма баяртайгаар угтажа байна. Социалис оронууд ерээдүйдөө батаар найдан, Шэнэ жэлые угтаба. «Сүлөөтэ оронууд» гэдэг гүрэнүүд

АМГАЛАН ДОБТОЛГЫН ЖЭЛ

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

тад ондоо байдалтай. Тэндэхи хүн зон ехэл һанаата болонхой Шэнэ жэлые угтана. Юундэб гэхэдэ, һүүлэй үедэ капиталис оронуудта элшэ хүсэн ехээр дуталдажа, байдалынь бүришье хашалантай болоо.

«Англидахи олон бүлэ гэр байрынгаа нэгэл таһалгые электрын элшэ хүсөөр дулаасуулха, үдэшын 10 час 30 минута хүрэтэр телевизор хараад хизаарлаха баатай болоно. Энэнь юунһээ шалтагаалнаб гэхэдэ, электрын элшэ хүсэн дутана бшуу...» — гэжэ Лондоной «Дейли миррор» газетэ бэшэбэ.

Үй түмэн автомобильтай орон гэгдэдэг Америкэдэ бензинэй багаар худалдагдахада, хүнүүд машинаараашье иишэ тиишээ гүйлгэхэ аргагүй боложо байна. США-да түлишын дутаһанһаа уламжалан, банкир Дэвид Рокфеллер индустриин бүхэли һалбаринуудые хааха баатай болоо. Тиин хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 6 процентээр олошорбо. Хэдэн бүлые электрын элшэ хүсөөр хангаха багахан һалхин тээрмэнүүдые бариха тухай газетэнүүд, журналнууд һүүлэй үедэ улам олоор һанамжалдаг болонхой. «Америкэ балар харанхы байдалтай боложо байна». — гэжэ газетэнүүд бэшэнэ.

Багсаамжын ёһоор, январь—февраль һарануудта Баруун Германидахи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 750 мянгада хүрэхэ байна. Шэнэ жэлдэ юумэнэй үнэ сэн үшөө 7—8 процентээр хүндэрхэ.

Капиталис оронуудтахи байдалай улам хүндэ хүшэр, муу боложо байхадань, харин тиихэдэ социалис оронуудта — Москвада гү, али Варшавада, Берлиндэ гү, али Будапештдэ — хүн зоной байдал улам һаруул һайхан, баян бардам болоно. Нэгэ ниитэ түсэбөөр хүдэлмэрилдэг Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай экономико хурдан түргөөр хүгжэнэ. «Манай экономическа политика түсэблэлгын, аха дүү социалис оронуудай хоорондын экономическа харилсаанай гол ёһонуудые үндэһэ болгон хүгжэнэ, — гэжэ ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Хорст Зиндерман һаяхан хэлээ һэн. — Тиимэһээ капиталис оронуудайхидал адляар нефтеэр, түлишөөр дуталдаха ушар үзэгдэнэгүй...» — гэбэ.

1973 ондо совет арад ажалай ехэ амжалта илалтануудые туйлаа. Үнгэрөөшэ жэлдэ промышленна продукци үйлэдбэрилгэ түсэбөөр хараалагдаһан 5,8 процентын орондо 7,3 процентээр дээшэлээ. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй турша соо национальна олзо доход 4,6 процентээр нэмэһэн һаа, 1973 ондо 6,3 процентээр нэмэһэн байха юм. 13,6 миллиард пүүд орооһо таряан хуряагдаа.

1973 он XX зуунай һүүлшын гушаад жэлэй түүхэдэ онсо һуури эзэлхэ байха. Энэмнай нэн түрүүн иимэ жэл болоо гэбэл:

— КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула СССР-эй эрхилһэн политическэ ехэ ехэ ябуулгануудай жэл болоо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Польшо, ГДР, Болгари, ФРГ, США, Франци, Инди ошоод бусаһанай дүнгүүд иимэ ябуулгануудта онсо һуури эзэлнэ;

— аха дүү социалис гүрэнүүдэй туһаламжа, дэмжэлгын ашаар вьетнам арадай туйлаһан түүхэтэ илалтын жэл болоо;

— зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын, ядерна дайнай аюул саралгын жэл болоо. Ядерна дайнай аюул сараха тухай СССР-эй, США-гай хоорондо хэлсээн баталагдаа;

— Европодо бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула Хельсинкидэ, Женевэдэ үнгэргэгдэһэн гол хөөрэлдөөнүүд (Европодохи аюулгүй байдал хангаха), түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорооходо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөн энэ жэлдэ болоо;

— дэлхэйн арадуудай генеральна ассамблей — Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй жэл болоо.

Европодохи байдал заһаржа байһаар, 1973 оной декабрь һарада шухала шэнэ ушарнууд болоо: Чехословакиин ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаа һайжаруулха тухай договорто гар табигдаа, Болгари Венгри хоёр Германиин Федеративна Республикатай дипломатическа харилсаа тогтоогоо. Тиин социалис гүрэнүүдтэй ФРГ-гэй харилсаа һайжаруулха хэрэг дүүрэнтэжэ, Европодо амгалан байдал тогтоохо арга олгоо.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые шиидхэхэ талаар Советскэ Союз шууд сэхэ, бүтэмжэтэй һайн хараа шэглэл баримтална. Израилиин ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэгшэ араб арадуудай үнэн зүб тэмсэлые манай орон сэхэ шууд дэмжэнэ, СССР-эй, США-гай зүгһөө ООН-до хамтын үүсхэл гаргагдажа, һүүлэй 25 жэлэй турша соо дүрбэдэхеэ — октябрь һарада үүдхэгдэһэн араб-израилиин дайе барюулха арга бии болоһон байна.

Совет орон шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдал хангаха хараа шэглэл баримталдаг гадаадын политика бэелүүлхэдээ, арадуудай аша туһые, дэбжэлтын, сүлөөтэ ба бэеэ дааһан байдалай аша туһые үндэһэ болгоно. Иимэ хараа шэглэл бүхы дэлхэй дээрэ һайшаагдана.

В. КУЗНЕЦОВ. (ТАСС).

СОЁЛОЙ ШЭНЭ УНИВЕРСИТЕТ

Улаан-Үдэдэмнай соёлой университет һаяхан нээгдэбэ. Тус университедэй гурбан факультедтэ хэшээлнүүд болоо. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин байшан соо хүгжэмэй факультедэй хэшээлнүүд болохо юм. «Хүгжэм яажа шагнаха, ойлгохо ёһотойб?» гэһэн темээр композитор А. Андреев түрүүшын хэшээл үнгэргэбэ. Тэрэ өөрынгөө зохёоһон зарим дуунуудые сугларагшадта гүйсэдхөө.

Литературна факультедэй түрүүшын хэшээл Улаан-Үдын соёлой институдай байшан соо болобо. Тэрэ хэшээл В. Я. Брюсовай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаа. Буряадай багшанарай институдай доцент И. З. Ярневский энэ темээр элидхэл хэбэ. Багшанарай ба соёлой институдуудай студентнэр хойно хойноһоо бодожо, Брюсовай шүлэгүүдые уран гоёор уншаа.

Соёлой университедэй уран зурагай инскусствын факультедэй хэшээл выставкэнүүдэй зал соо үнгэрбэ. Искусство шэнжэлгын эрдэмэй кандидат С. И. Мунгалова уран зурагай искусствын зүйл ба жанрнууд тухай тодорхойгоор хөөрөө.

Соёлой университедэй хэшээлнүүд һарадаа хоёр дахин боложо байха юм. Түрүүшын хэшээлнүүдтэ завод болон фабрикануудта ажалладаг залуушуул илангаяа олоороо ерээгээд онсолон тэмдэглэхэ шухала.

А. ИВАНОВ,
«Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын городской организациин правлениин харюусалгата секретарь.

ХАРАМТАЙХАН ХАСУУРИНУУД

Шог онтохон

Үбэлэй бүрхэг үдэр. Сагаабтар тооһо татаад, саһан бударна. Гэнтэ хара хасуурита голой хаяа талада ашаанай машина хүршэгэнэжэ ерээд, зогсошолой. Үдхэн модотой, боролжо хартаганаатай голой буртаг соогуур амаржа хэбтэһэн саб сагаахан шандагануудтонгор-тангар гүйлдэжэ, ахалагша шандаган абгайдаа ерээд, айһан янзатай иигэжэ хэлэбэ:

— Ахалагша абгай! Танк гү, али томо трактор гү даа, яһала шанга абяатай юумэн ерээд, шэбэрэй захада зогсобо. Тэрэ юун гээшэб?

— Машинын абяан хэбэртэй. Хүнүүд машинаар түлеэндэ ерээл ха. Танкын ябаа һаа, газар доһолжо, модонһоо саһан һагсаран унаха һэн. Нэгэ—хоёрынь ошожо харагты даа! Буутай хүнүүдэй байгаа һаа, үтэр ерэжэ, намда дуулгахат. Ойлгоо гүт?

Нэгэ хэды минутын үнгэрөөд байхада, үнөөхи шандаган ерээд, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Зүб даа. Мүншье машина ерээд байна. Теэд гурбан хүн заахан хасуури отолжо, машинадаа ашажа сүлөөгүй байнад. Буу үгы.

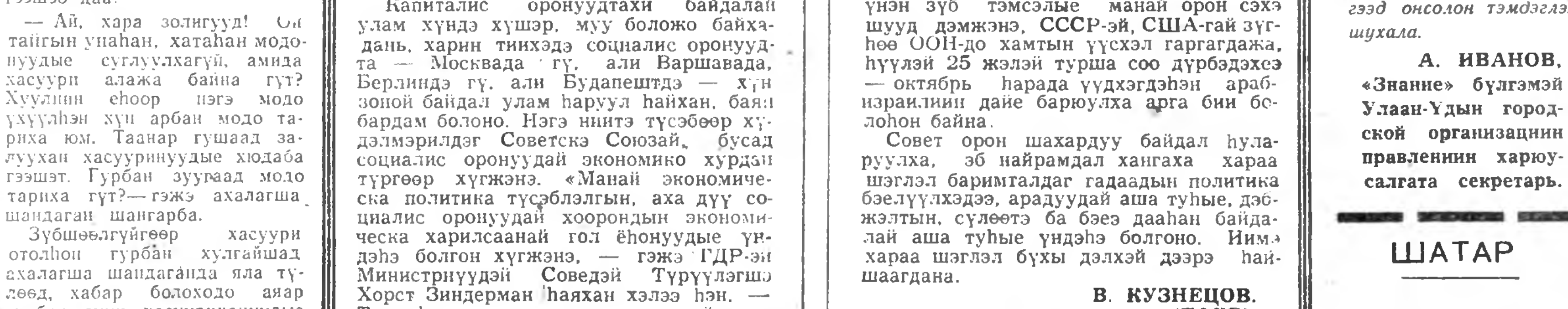
— Ай, хара золигууд! Гүрэнэй хуули эбдэжэ, ургамал модо отолжо байнабди. Хэды жэлдэ ургаһан модо хюдажа, үдхэн ойе хооһон тала болгохонь. Манай эндэхи гол жалгын булагууд хатажа эхилээ. Эдэ бузар хүнүүдые хэһээжэ, зэмэлхэ ёһотой, ялада унагааха байна, — гээд ахалагша шандаган гүйшэлэй.

Зүгөөр хэды мянгаад айл жэл бүхэндэ шэнэ жэлээ угтаха гээд лэ, тоогүй олон хасууринуудые хосорооно, хатааша гээшэб даа?

— Ай, хара золигууд! Ой тайгын унаһан, хатаһан модонуудые суглуулхагүй, амида хасуури алажа байна гүт? Хуулиин ёһоор нэгэ модо үхүүлһэн хүн арбан модо тариха юм. Таанар гушаад залуухан хасууринуудые хюдаба гээшэт. Гурбан зуугаад модо тариха гүт?— гэжэ ахалагша шандаган шангарба.

Зүбшөөлгүйгөөр хасуури отолһон гурбан хулгайшад ахалагша шандаганда яла түлөөд, хабар болоходо аяар гурбан зуун хасуурихануудые тариһан гэхэ.

Ф. БАЛДАЕВ.

ШАТАР

УЛААН-ҮДЫН ЧЕМПИОН ТОДОРБО

Шатараар Улаан-Үдын ба «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һара шахуу саг соо боложо дүүрэбэ. Һүүлшын арбадахи нааданда сагаанаар наадаһан Агафонов Прутовойе илаа. Залкиндтай наадаһан Диордиев бэрхээр тулалдабашье, сагаа зүбөөр хэрэглэжэ шадангүй, шүүгдэһэндэ тоологдобо. Эдэбхитэйгээр добтолжо эхилһэн Черноскутов алдуу хэжэ, Андреевтэ шүүгдэхэ баатай болобо. Республикын чемпион байһан Митыпов, Кликуновтой наадахадаа, шүүгээ. Үнинэй шатаршан Степановтай пионер Громов ехэ бэрхээр наадажа, илалта туйлаба.

Тиин локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн, спортын мастерта кандидат Владимир Агафонов 8 очкотой боложо, республикын чемпион болобо.

7,5 очкотой Улаан-Үдын 40-дэхи һургуулиин һурагша Африкан Андреев хоёрдохи һуурида. Тэрэнэй удаадахи һууринуудые 7 очкотой болоһон «Труд» бүлгэмэй гэшүүн, спортын мастерта кандидат Валерий Залкинд ба Андрей Громов гэгшэд хубаалдаа. Илалта туйлаһан шатаршад физкультура ба спортын городской комитедэй, «Труд» бүлгэмэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

***

Шатараар Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй һургуулинуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн 1974 оной январиин 2-то Улаан-Үдэ хотодо эхилхэнь. Приморско ба Хабаровска хизаарай, Магаданай, Амарай, Шэтын, Сахалинай, Эрхүүгэй областьнуудай, Буряадай, Яхадай, Тувын республикануудай һургуулиин һурагшад мүрысөөндэ хабаадаха. Һургуулиин команда 6 хүнһөө бүридэхэ. Мүрысөөн 6-хи интернат һургуулида үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

В. МАМИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Л. И. Брежневэй Шэнэ жэлэй амаршалга. Орон доторой ба республикын һонин

Хоёрдохи хуудаһанда. «Шэнэ жэлэй баатар алхам» — А. Куклинай корреспонденци. «1974-нэй хараанууд» — суглуулбари. АПН-эй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Бархан һайндэрэй урда тээ» — корреспонденци. «Калиновкада болоһон түрэ найр» — Г. Клепиковой корреспонденци. «1974-нэй хараанууд» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Шэнэ жэлэй фельетон.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Волшебник Изумрудного города». «Барон Мюнхаузен» (1-дэхи, 2-дохи серинүүд) — мультфильмнүүд. 13.55 — **Үнгэтэ телевидени.** «Цирк айлшадые угтана» — фильм-концерт түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 15.05 — 15.15 — Забһарлалга. 15.15 — «Разные люди» — телевизионно олон серитэй зүжэг. 5-дахи бүлэг — «Леонид Волков». — 16.30 — Кубын революциин 15 жэлэй ойдо. 1. Документальна фильмүүдэй программа. 2. Берлиндэ болоһон Бүхэдэлхэйн залуушуулай ба студентнэрэй X фестиваль дээрэ Кубын делегациин гүйсэдхэһэн концерт. 18.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Нааданхайнуудай гэр» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 18.30— «Капитан» гэжэ телевизионно уран һайханай богони фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Дуун-73». 22.20 — 22.30 — Забһарлалга. 22.30 — СССР-эй Швециин залуушуулай суглуулагдамал командануудтай уласхоорондын мүрысөөн. 3-дахи үе. Ленинградһаа дамжуулга. 23.15 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хатарай аялганууд» — концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

СРЕДА, ЯНВАРИИН 2.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00—Дамжуулгын программа. 19.05 — Үхибүүдтэ — «Чиполлино» — мультфильм. 19.40 — «Экономис харилсаа холбоон — дэлхэйн социалис оронуудай хүгжэлтэ хуули ёһотой. 20.00 — Концерт. 20.30 — «Искусствада өөрөө дуратайшуулай республикын выставкэ» тухай уран зохёолой дамжуулга. 21.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 21.30 — телевизионно соносхолнууд. 21.35 — «Эгээл һүүлшын үдэр» — уран һайханай фильм. 23.15 — «Валентин Катаевай шог зугаанууд».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной январиин 1. 4-дэхи хуудаһан Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02571. Заказ № 00444